

La experiència en Catalunya

Proyecto PiroLife LIFE13 NAT/ES/001394

Consolidación de una población de oso pardo en un territorio de gestión fragmentada: los Pirineos centrales

31 Octubre 2018

Sala de Grados de la EPS, Huesca

SITUACIÓN ACTUAL DEL OSO PARDO EN CATALUNYA Y LOS PIRINEOS

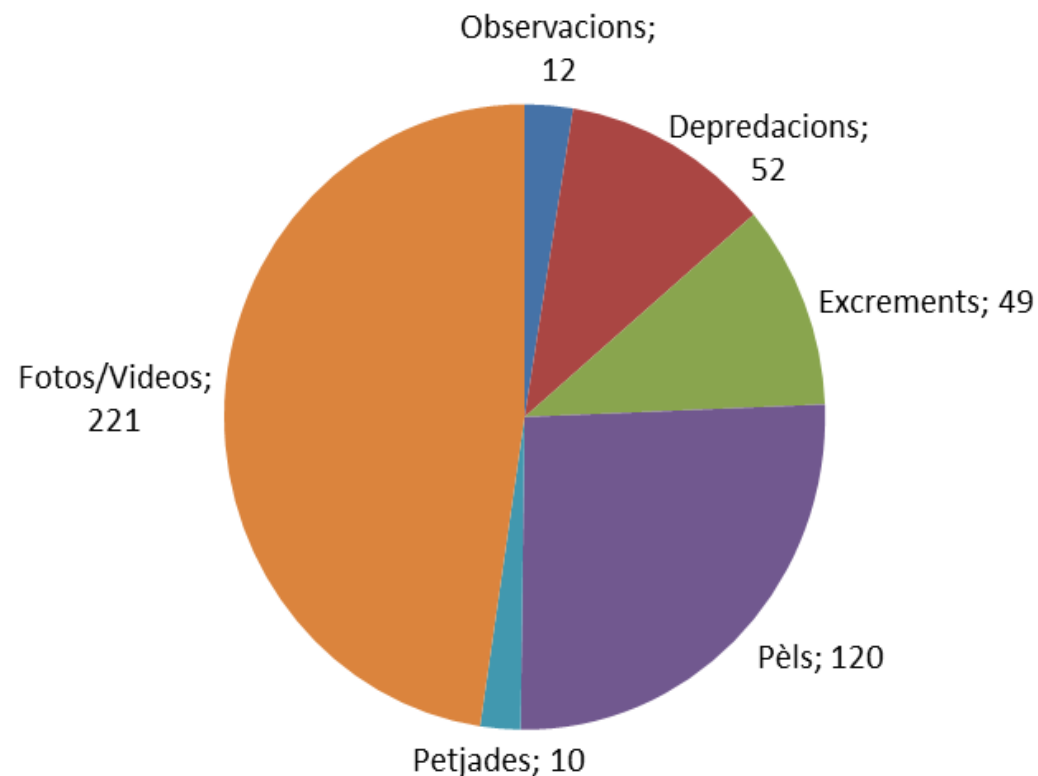
Seguimiento de la población de oso pardo basada en:

- Itinerarios.
- Trampas de pelos.
- Sistemas automáticos de fotografía y vídeo.
- Datos oportunistas.
- Análisis genéticos.

Datos de 2017:

	DATOS
Francia	898
Cataluña	465
Aragón	25
Navarra	1
Andorra	0
TOTAL	1.389

Dades d'ós bru a Catalunya 2017

Área de distribución en los Pirineos centrales: 4.000 km²

Área de distribución en los Pirineos occidentales: 900 km²

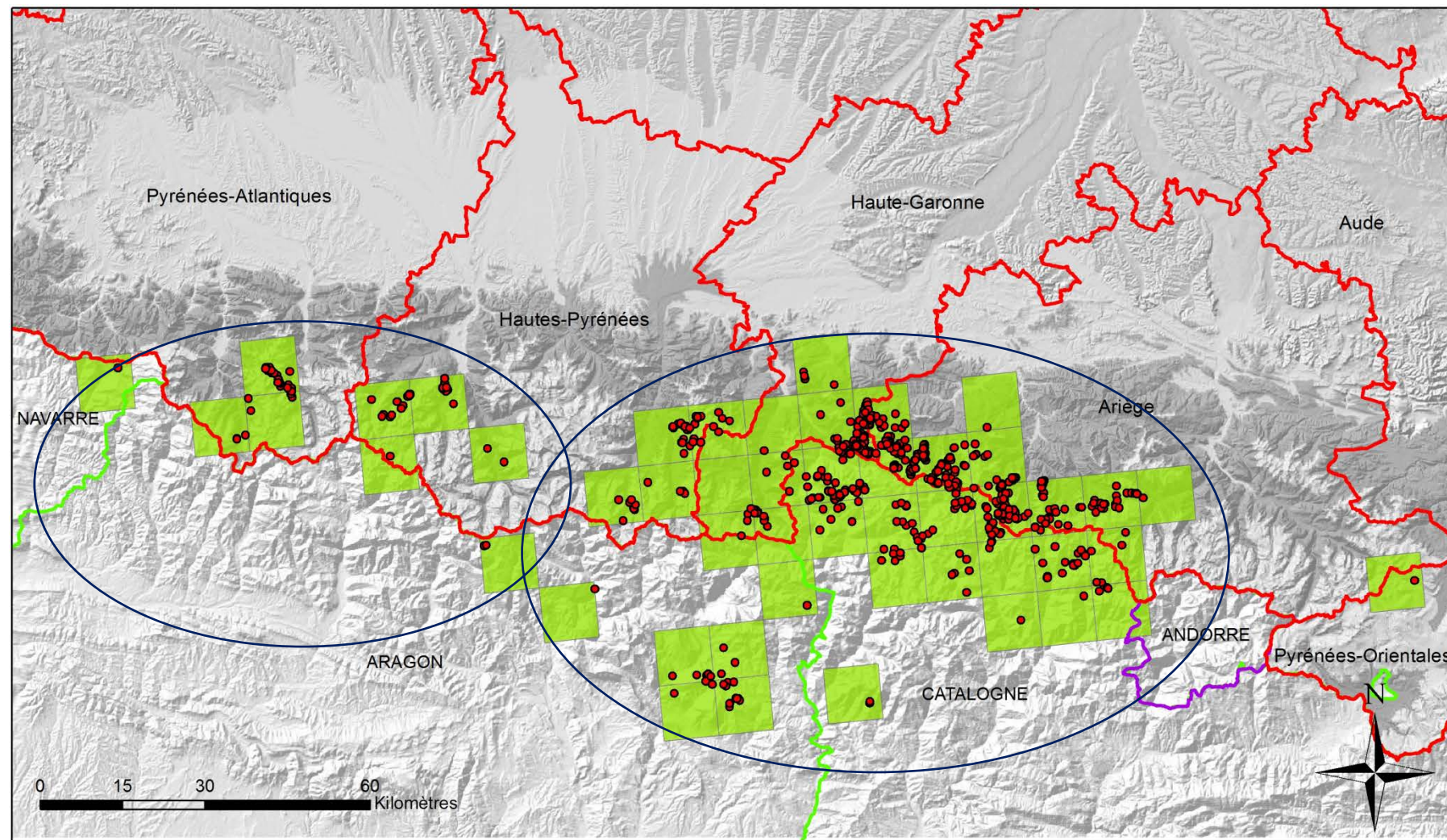
Área de distribución en los Pirineos: 4.900 km²

2014: 4.100 km²

2015: 3.800 km²

2016: 4.500 km²

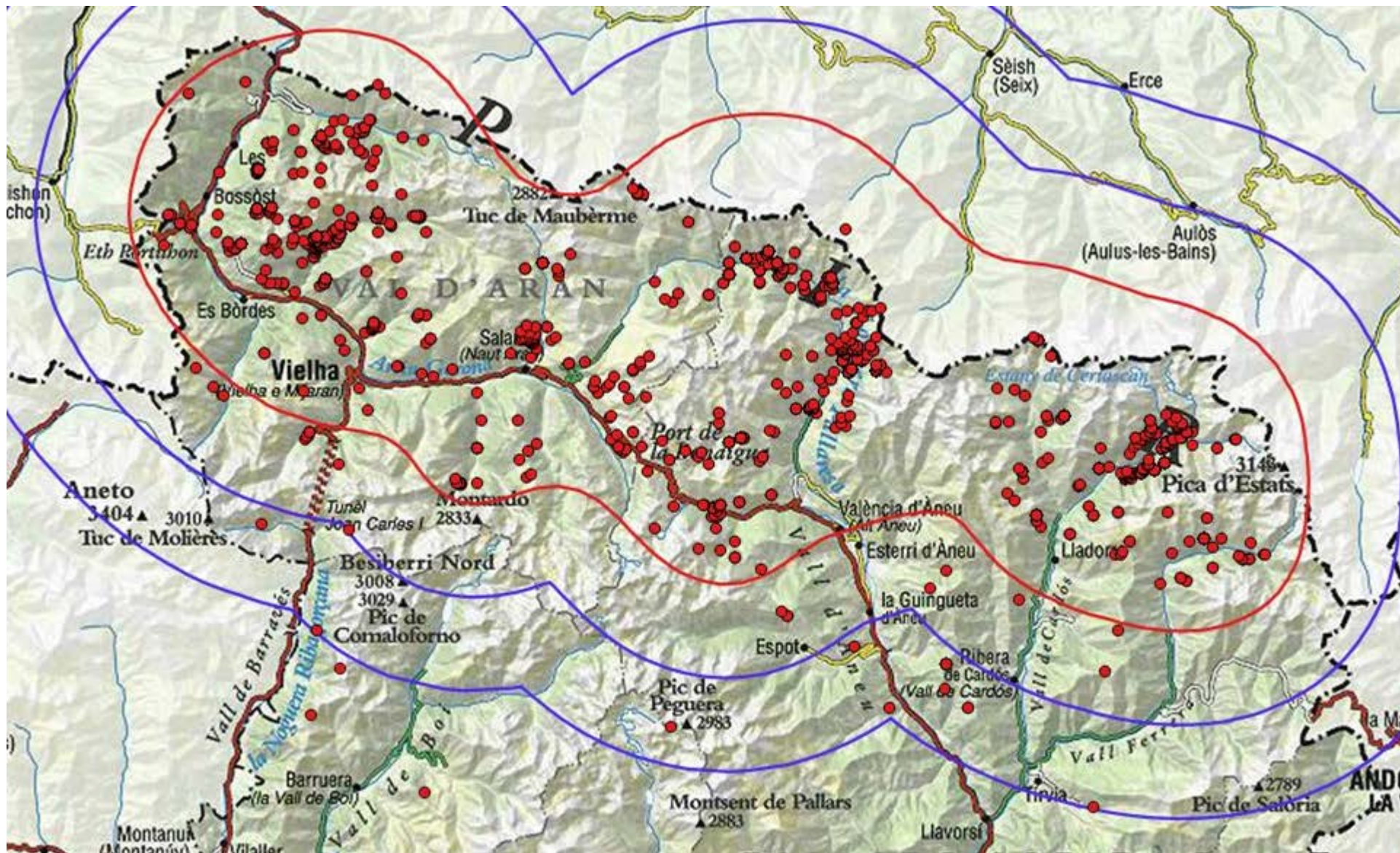
2017: 4.900 km²

DISTRIBUCIÓN DEL OSO PARDO EN CATALUÑA: 2013-2017

43 individuos identificados en 2017: 7 machos adultos, 14 hembras adultas, 15 subadultos y 7 oseznos del año.

2017	Machos	Hembras	No identificados	Total
Adultos	Pyros Cannellito Bonabé Pepito Nere Goiat Pelut	Caramelles Caramellita Sarousse Isil Reglisse Fadeta Boavi Chataigne Hvala Nheu Bambou Gaia Callista Plume		21
Jóvenes y Subadultos	Boet Fifonet Tuc Blizzard (New 18-01) Nougat (S29Slo6) Joven 1 Boavi (S29Slo4) Smolet Flocón Rodri	Fosca Bulle Beret (New 18-02) Joven 1 Boavi (New 17-02) Aran	Joven 1 Fadeta	15
Osezno 1º año	Osezno 1 Plume (New 18-03) Osezno 1 Caramellita (New 18-06)	Osezno 1 Plume (New 18-04)	Osezno 2 Caramellita Osezno 1 Isil Osezno 2 Isil Osezno 1 Chataigne	7
TOTAL	18	20	5	43

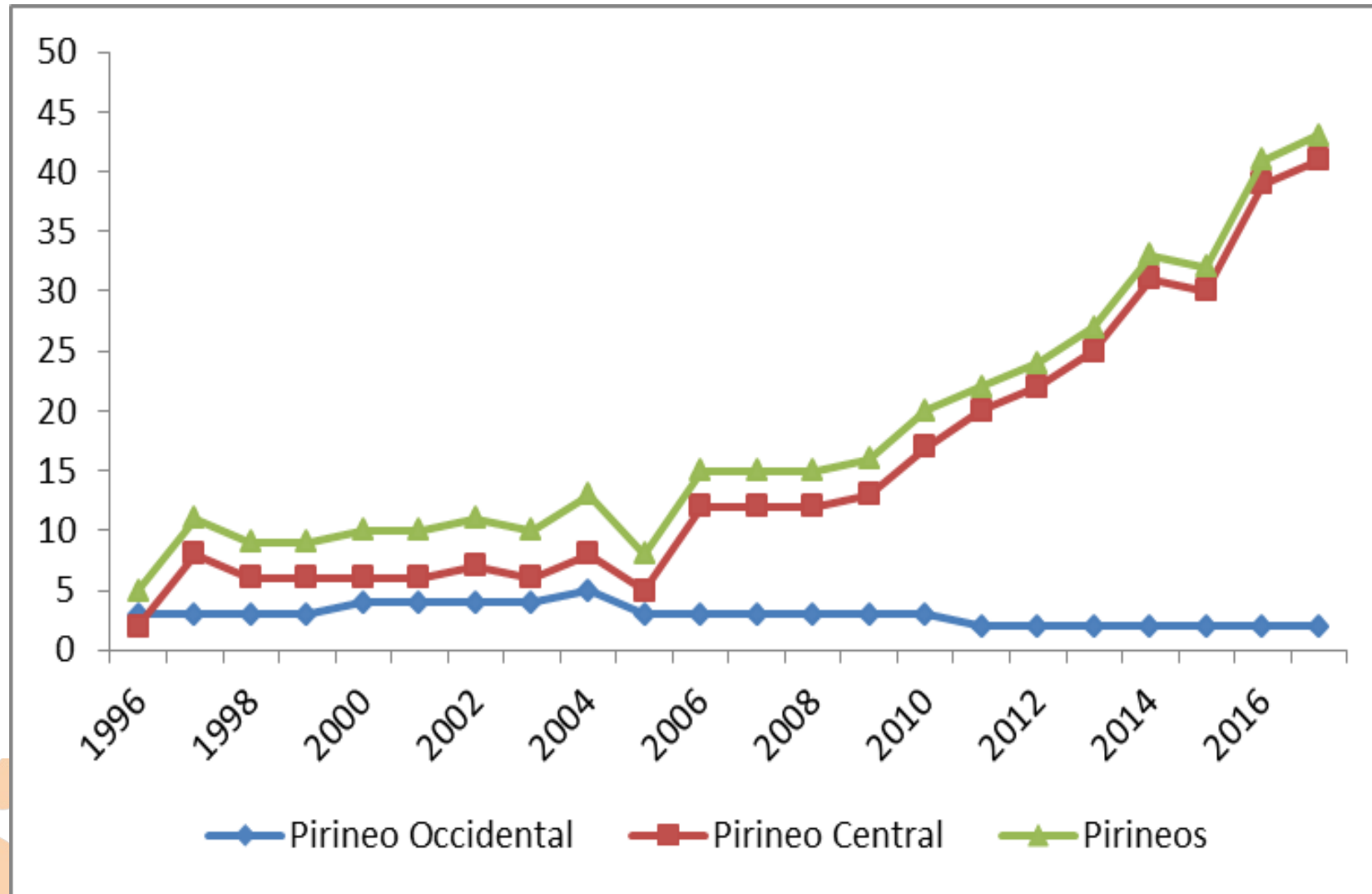

	Efectivo Mínimo Determinado	Efectivo Mínimo Revisado
2010	19	20
2011	22	23
2012	22	24
2013	25	27
2014	31	33
2015	29	32
2016	39	41
2017	43	

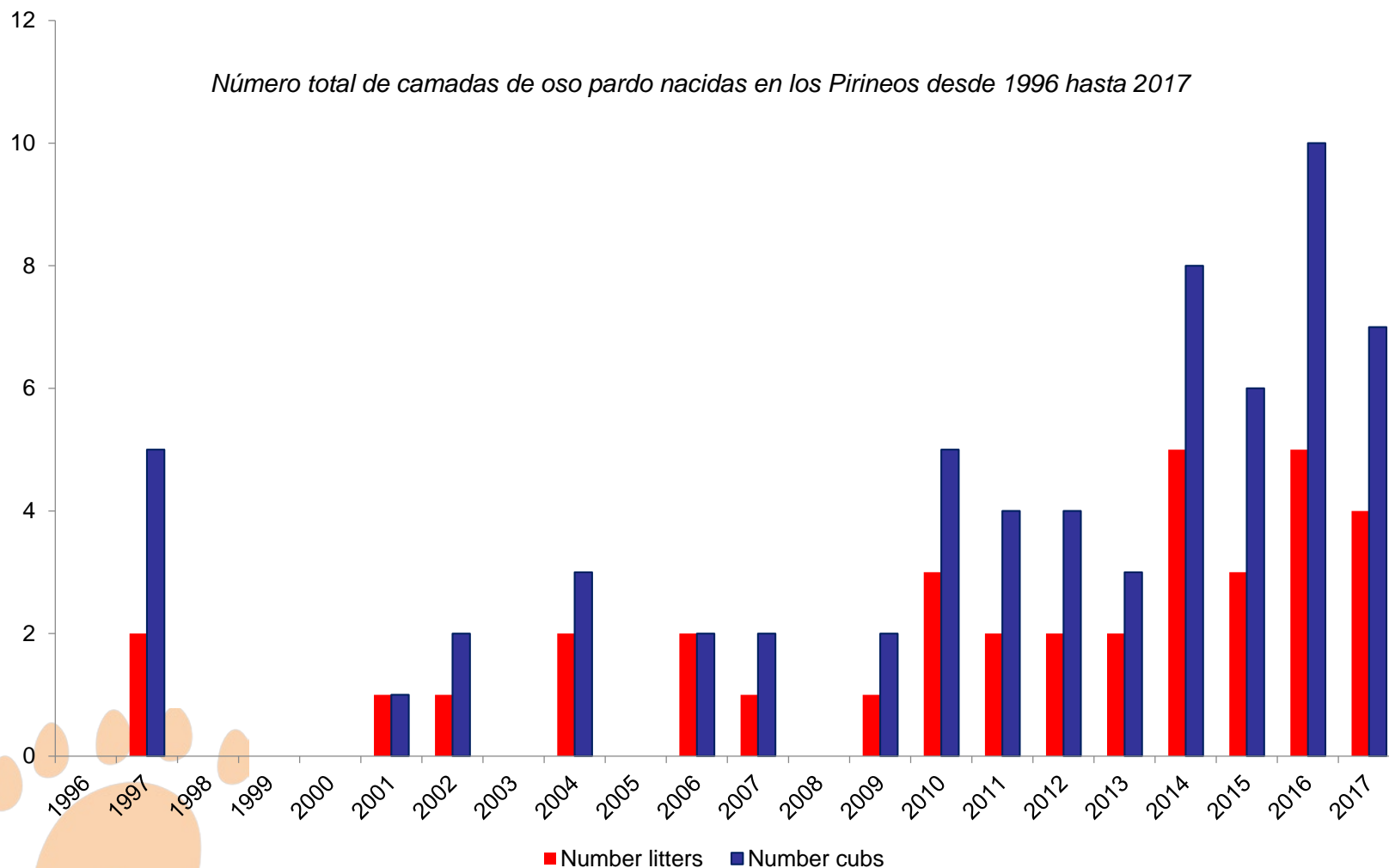

Reproducción

Número total de camadas de oso pardo nacidas en los Pirineos desde 1996 hasta 2017

22 años

Nº hembras reproductoras: 14

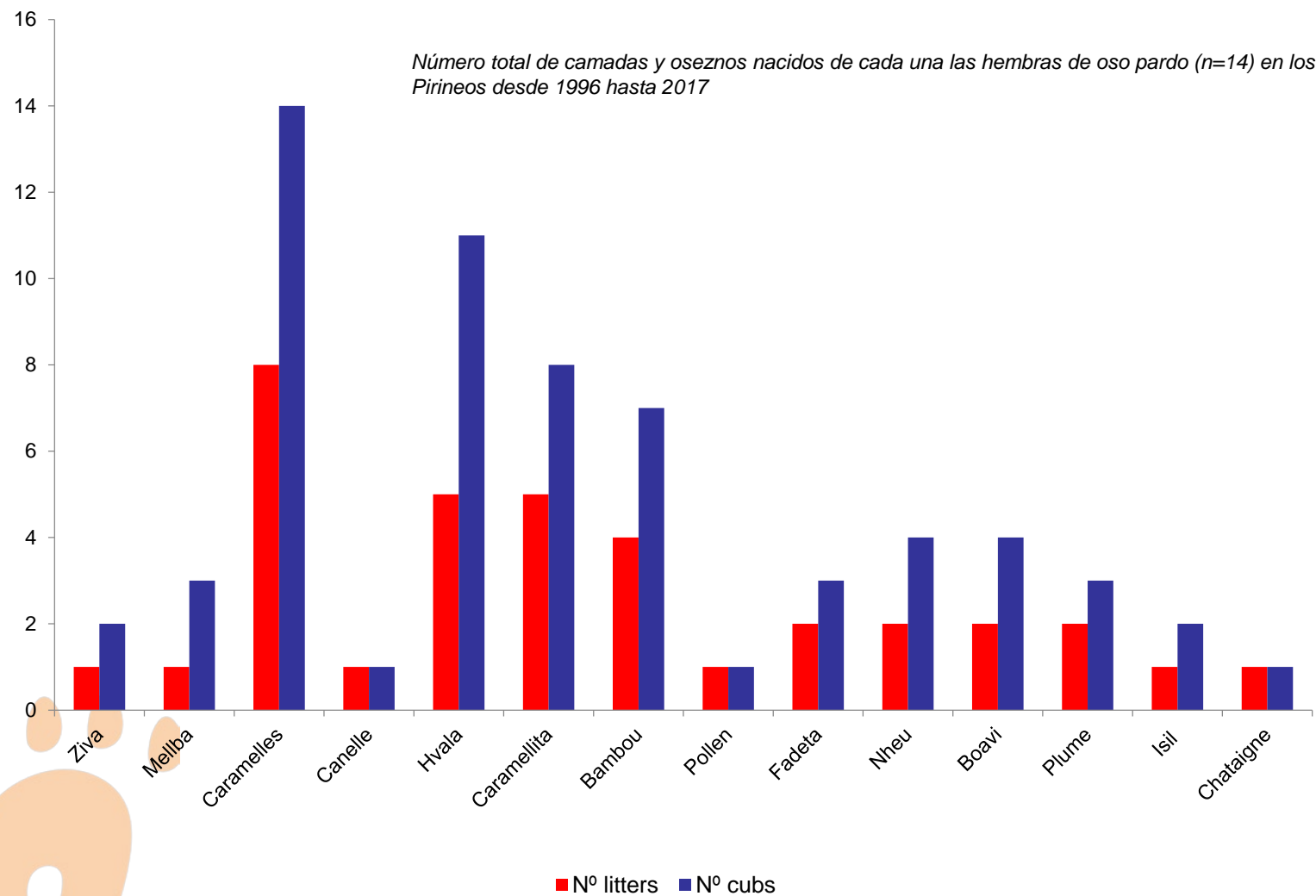
Nº de camadas: 36
 $X = 1,64$, $SD = 1,54$

Nº de oseznos nacidos: 64
 $X = 2,91$, $SD = 2,85$

Reproducción

2014-2017:

10 hembras y 4 machos involucrados en la reproducción

2014: 5 camadas
 2015: 3 camadas
 2016: 5 camadas
 2017: 4 camadas

PROYECTO PIROSLIFE

DATOS GENERALES

Beneficiario coordinador: Generalitat de Catalunya (DAAM → DTES)

Beneficiarios asociados: Conselh Generau d'Aran, Forestal Catalana SA, Universitat de Lleida, Fundación Oso Pardo.

Apoyos: MITECO, Gobiernos de Navarra y Aragón, Gobierno de Andorra, Gobierno de França, Gobierno de Eslovenia, Federación Entidades Catalanas Ovino y Caprino, Parc Natural Alt Pirineu, Ajuntamiento Alt Àneu, Ajuntamiento Lladorre, EMD Alòs i Isil, Jóvenes Agricultores Catalunya, Consorcio Turismo Valls d'Àneu, Consell Comarcal Pallars Sobirà, Agrupación Profesional Agropecuaria Val d'Aran, Asociación Criadores Ovino Raza Aranese, Asociación Criadores Caballo Pirenaico Catalán Val d'Aran, Agrupación Defensa Sanitaria ovino-caprino Val d'Aran.

Coste total del proyecto: 2.435.639 € (75% la UE).

Periodo 2014-2019

Generalitat
de Catalunya

Conselh Generau
d'Aran

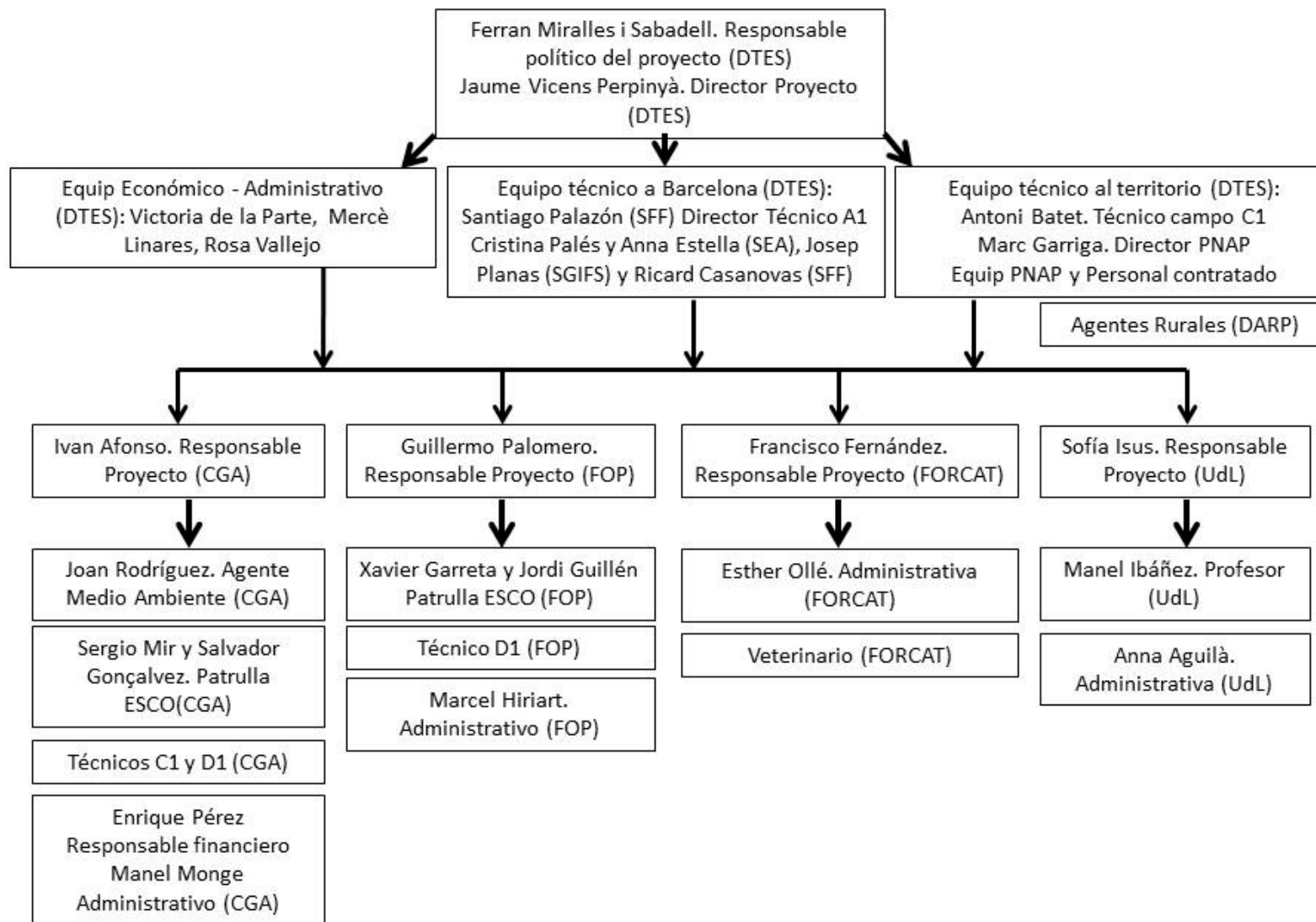
Generalitat de Catalunya
Forestal Catalana, SA

Universitat de Lleida

ORGANIGRAMA

LIBERACIÓN DE UN OSO MACHO ADULTO

Acción C1. Translocación de un macho paraa mejorar la genética de la población del Pirineo

Acciones

- Estructura demográfica y genética actual de la población de oso pardo.
- Translocación de un osos pardo macho desde Eslovenia a Cataluña.
- Evaluación de la translocación.

No comportará un aumento rápido de la población.

Aumentará la variabilidad genética de la población y decrecerá el índice de consanguinidad.

Retardo inicial: 2015 → **2016**.

Acuerdos con Eslovenia, Francia, Andorra, Navarra y Aragón.

MITECO → Tratadot internacional → ESLOVENIA.

Sustitución ecológica del machoi Pyros (28-29 años): muerto seguramente en 2017.

De 2015 → 2016

Acord internacional Govern España i Govern Eslovènia (BOE)

Recolzament dels governs de França, Andorra, Aragó i Navarra

Viatge equip Eslovènia als Pirineus

Contracte Generalitat Catalunya i Servei Boscos Eslovènia

Autoritzacions del Govern França

Autoritzacions veterinàries Govern Espanya i de la Generalitat de Catalunya

CITES

Contracte amb una empresa transport i veterinària: Zootransfer

Compra 2 collars emissors CPS-GSM (Vectronic)

Compra de material de radioseguiment

Contractació del seguiment per satèl·lit (IRIDIUM)

Lloguer vehicles

Viatge de l'equip de Catalunya: 29-05-2016 a 06-06-2016

Acord internacional
Govern España i Govern
Eslovènia (BOE)

I. DISPOSICIONES GENERALES

MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES Y DE COOPERACIÓN

6082 *Acuerdo administrativo de cooperación entre el Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente del Reino de España y el Ministerio de Medio Ambiente y Ordenación del Territorio de la República de Eslovenia para la captura y el traslado de un oso pardo desde Eslovenia a España, hecho en Liubliana y Madrid el 12 y 23 de mayo de 2016.*

ACUERDO ADMINISTRATIVO DE COOPERACIÓN ENTRE EL MINISTERIO DE AGRICULTURA, ALIMENTACIÓN Y MEDIO AMBIENTE DEL REINO DE ESPAÑA Y EL MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE Y ORDENACIÓN DEL TERRITORIO DE LA REPÚBLICA DE ESLOVENIA PARA LA CAPTURA Y EL TRASLADO DE UN OSO PARDO DESDE ESLOVENIA A ESPAÑA

El Ministerio de Agricultura, Alimentación y medio Ambiente del Reino de España y el Ministerio de Medio Ambiente y Ordenación del Territorio de la República de Eslovenia, en adelante denominadas las partes firmantes;

Considerando que tanto el Reino de España como la República de Eslovenia son partes del Convenio de Berna relativo a la conservación de la vida silvestre y del medio natural de Europa;

Considerando que el Gobierno del Reino de España, en aplicación del Convenio de Berna en lo relativo a sus artículos 6 y 11, tiene como objetivo conservar sobre su territorio nacional la población de oso pardo residente en la Cordillera de los Pirineos, dado que se trata de una especie estrictamente protegida incluida en el Anejo II del mencionado Convenio;

Viatge equip Eslovènia als Pirineus

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Secretaria General

RESOLUCIÓ

Atès que la Generalitat de Catalunya, mitjançant el Departament de Territori i Sostenibilitat és beneficiari coordinador del projecte LIFE "Consolidació d'una població d'ós bru en un territori de gestió fragmentada: els Pirineus centrals" PirosLifeLIFE13 NAT/ES/001394.

Atès que el projecte PirosLife és un projecte amb una durada prevista de 5 anys (2013-2018) que neix amb l'objectiu de consolidar la població d'ós bru a Catalunya i els Pirineus Centrals, i fer compatible la presència d'aquesta espècie i la ramaderia extensiva i l'apicultura de muntanya.

Atès que dintre de les accions que ha de realitzar el DTES en el marc d'aquest projecte, es troba l'acció C1 "Translocació d'un mascle per a millorar la genètica de la població d'òssos del Pirineu", que té per objectiu alliberar un exemplar d'ós bru als Pirineus de Catalunya d'una forma segura i eficient.

Atès que Eslovènia és un dels països de la UE més forestals i a on hi ha major presència d'ós bru, per la qual cosa el govern de la Generalitat ha gestionat amb el Govern espanyol i el Govern d'Eslovènia la translocació d'un exemplar mascle d'ós bru eslovè als Pirineus catalans per augmentar la variabilitat genètica de la població pirinenca d'ós bru.

Atès que, per tal que el Govern eslovè permeti la translocació d'aquest ós, requereix que tres dels seus tècnics visitin la zona on ha de viure l'ós, acordin amb els tècnics catalans el millor indret per a l'alliberament de l'ós i constatin que les condicions de vida de l'ós al Pirineu català seran les idònies.

Atès que, amb aquesta finalitat, cal que el Departament es faci càrrec de les despeses de desplaçament, manutenció i allotjament dels tres tècnics eslovens especialistes en ós bru, que es desglossen a continuació:

Concepte	Preu unitari	Unitats	Import previst
Aviò Eslovènia - Barcelona - Eslovènia	600,00 €	3	1.800,00 €
AVE Barcelona - Lleida - Barcelona	70,00 €	3	210,00 €
Trasllats	60,00 €	1	60,00 €
Hotel (3 pax 3 nits MP)	400,00 €	1	400,00 €
TOTAL			2.470,00 €

Vista la proposta de la Direcció General de Politiques Ambientals d'assumir el pagament, per l'habilitació del Departament, de les despeses esmentades.

RESOLC:

Autoritzar el pagament de les despeses de desplaçament, allotjament i manutenció de 3 tècnics eslovens especialistes en ós bru, relacionades amb la translocació d'un exemplar mascle d'ós bru eslovè als Pirineus catalans.

Barcelona, 29 de març de 2016

El secretari general

Ferran Falcó Isern

Contracto Generalitat Catalunya y Servicio Bosques Eslovènia

Slovenia Forest Service
 Večna pot 2
 1000 Ljubljana
 Slovenia

Phone: 00 386 (0)1 470-00-50
 Fax: 00 386 (0)1 423-53-61

Identification number for VAT: SI91496080

Address of a buyer:
 Ministry of Territory and Sustainability
 Generalitat de Catalunya, 80
 Diagonal, 523-52580
 08029 Barcelona
 SPAIN

Date of the service: 22. 5. 2016
 Date of expiration of payment: 23. 6. 2016
 Way of payment: Virman

Ljubljana, 23. 5. 2016

INVOICE No: 1

Description of the service for the customer	Price in EURO
Administrative costs for preparation of capturing and capturing of 1 male brown bear – alive	17.995

TOTAL 17.995

At the transfer of the money name the convocation number: 00 35-1-555

Informations of the Slovenian Bank:

Beneficiary: ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE (SLOVENIA FOREST SERVICE),
 VEČNA POT 2, 1000 LJUBLJANA, SLOVENIJA
 ACC.Nr.: 01100-6030234244
 IBAN: SI56011006030234244

Bank: BANK OF SLOVENIA, SLOVENSKA CESTA 35, 1000 LJUBLJANA, REPUBLIC
 OF SLOVENIA
 SWIFT (BIC): BSLJSI2X

Bill made by:
 Jožica SREBRNJAK

Director:
 Damjan ORAŽEM

TECHNICAL SPECIFICATIONS OF THE CONTRACT TO TRANSLOCATE A SLOVENIAN BROWN BEAR TOWARDS CATALONIA, SPAIN

Within the framework of the reinforcement of the Pyrenean Brown Bear population, the Ministry of Environment, as the lawful representative of the Kingdom of Spain, entrusts General Directorate for Environmental Policies (further on GC), and the Ministry of Environment and Spatial Planning, as the lawful representative of the Republic of Slovenia, entrusts Zavod za gozdove Slovenije (further on ZGS) with the organization and coordination of the actions to be taken for the implementation of a "COOPERATION AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF SPAIN AND THE REPUBLIC OF SLOVENIA FOR THE CAPTURE AND TRANSFER OF SLOVENIAN BROWN BEAR TOWARDS SPAIN/CATALONIA", thought the signing, at 19th of April 2016, of an Agreement the objective of which is the translocation of 1 male bear from the Slovenian State to Spanish/Catalonian territory (in prosecution: the agreement).

This governmental agreement is the foundation and framework for a contract between GC and ZGS.

The subject of the present *Technical specifications of the contract to translocate a brown bear* is to specify the role each party, the GC and the ZGS, shall assume at In the event that the technical specifications are translated into the Spanish/Catalonian or Slovenian language, the parties agree that, in the event of controversy, the original version in English will be used.

Barcelona, 20th of May, 2016

Ljubljana, 20th of May, 2016

General Directorate
 for Environmental Policies

Zavod za gozdove Slovenije

Ferran MIRALLES SABADELL
 Director

Damjan ORAŽEM
 Director

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori
 i Sostenibilitat

PTOP/G2028 PTOP-2016-429

SLOVENIA FOREST SERVICE
 VEČNA POT, 2
 1000 LJUBLAJANA
 Ajdovscina
 Eslovènia

Notificació resolució d'adjudicació de contracte menor

Contracte : Contracte administratiu Unitat promotora : PO0702 Direcció
 General de Polítiques Ambientals

Tipus : Serveis
 Expedient : PTOP-2016-429
 Títol: Servei per la captura d'un ós bru a Eslovènia en el marc del Projecte Piroslife
 LIFE13 NAT/ES/001394
 Import total : 17.995,00 (Base 17.995,00 i IVA 0,00)
 Número de reserva : A500134695

Empresa adjudicatària : SLOVENIA FOREST SERVICE			
Import adjudicació :	Import base	IVA	Import total
Termini d'execució :	17.995,00 €	0,00 €	17.995,00 €
	12 Dies		

Règim jurídic i de procediment de les administracions públiques catalanes, davant l'òrgan superior jeràrquic de l'òrgan que ha dictat l'acte impugnat, en el termini d'un mes comptador des de l'endemà de la rebuda de la notificació, sense perjudici de qualsevol altre recurs que consideri procedent

Atentament,

La subdirectora general de Gestió
 Econòmica, Contractació i Règim Interior

Rosa Prió i Miravet

Barcelona, 31 de maig de 2016

Contracte amb una empresa transport i veterinària Zootransfer + Compra de material de radioseguiment

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori
 i Sostenibilitat

Robert Melero Astorga
 ZOOTRANSFER
 Av. Josep Pla i Casadevall, 50-52
 17310 LLORET DE MAR

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i
 Sostenibilitat (DCN-Av. J.
 Tarradellas)

Número: 03658/15326/2016
 Data: 12/07/2016 09:24:51

Notificació resolució d'adjudicació de contracte menor

Registre de sortida

Contracte : Contracte administratiu Unitat promotora : **PO0702 Direcció General de Polítiques Ambientals**

Tipus : **Serveis**
 Expedient : **PTOP-2016-336**
 Títol : *Assistència tècnica veterinària en la captura, trasllat i alliberament d'un mascle d'ós bru des d'Eslovènia fins als Pirineus centrals a Catalunya durant l'any 2016, dintre del projecte LifePiros LIFE13 NAT/ES/001394*
 Import total : 13.769,80 (Base 11.380,00 i IVA 2.389,80)
 Número de reserva : A500138656

Empresa adjudicatària :	Robert Melero Astorga		
	Import base	IVA	Import total
Import adjudicació :	11.380,00 €	2.389,80 €	13.769,80 €
Termini d'execució :	2 Mesos		

Règim jurídic i de procediment de les administracions públiques catalanes, davant l'òrgan superior jeràrquic de l'òrgan que ha dictat l'acte impugnat, en el termini d'un mes comptador des de l'endemà de la rebuda de la notificació, sense perjudici de qualsevol altre recurs que consideri procedent

Atentament,

La subdirectora general de Gestió
 Econòmica, Contractació i Règim Interior

Rosa Prió i Miravet

Barcelona, 11 de juliol de 2016

Compra 2 collares emisores CPS-GSM (Vectronic) + Contractación del seguimiento por satélite (IRIDIUM)

VECTRONIC Aerospace GmbH
 Communication · Navigation · Space Applications

VECTRONIC Aerospace GmbH · Carl-Scheele-Str. 12 · 12489 Berlin

Forestal Catalana SA
 Sabino de Arana 34, 10-1a
 08028 Barcelona
 SPAIN

Postal Address:
 VECTRONIC Aerospace GmbH
 Carl-Scheele-Str.12
 12489 Berlin
 GERMANY

Phone: +49 (0)30 / 6789 4590
 Fax: +49 (0)30 / 6789 5230
 E-Mail: mail@vectronic-aerospace.com
 http://www.vectronic-aerospace.com
 WGS 84: 52° 25.83' N 13° 31.52' O
 VAT Reg.No.: DE813227798
 Tax No.: 3756930744

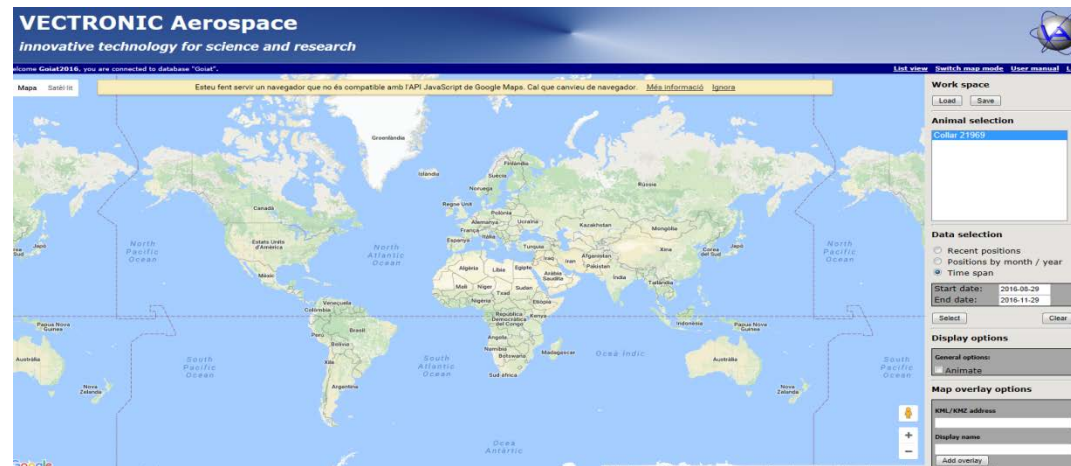
INVOICE

Invoice No.: 8895-20170201	Customer No.: 16442	Your VAT No.: ESA58650946	Date: 2017-02-07
Your Ref.: e-mail	From / Date:	Comments: Francisco Fernández Rivera	

Poa.	Description	Qty.	Unit Price EUR	Amount EUR
01	AIRTIME FEE IRIDIUM - Prepayment	1	600.00	600.00
Net Amount EUR		600.00	Freight/Packing EUR	0.00
		VAT %	0	VAT EUR
			0.00	Total Amount EUR
				600.00

Payment: 30 days net
 Delivery Date:

Reverse Charge (Art. 196 MwStSystRL):
 We draw your attention to the fact that tax obligations
 are passing over to the recipient of this invoice.

Alquiler vehículos y viaje del equipo de Catalunya

La Generalitat deixa en llibertat un nou ós eslovè al Pirineu

L'exemplar, un mascle adult, arriba per resoldre el problema de consanguinitat entre exemplars
Goiat, d'uns 205 quilos, ha sigut alliberat al parc natural de l'Alt Pirineu, al Pallars Sobirà

Després d'un llarg viatge per carretera, l'ós Goiat es va desparcar al vespre en un paratge de conívocs i va ser alliberat al de la seva localitat d'origen, el Parc Natural de l'Alt Pirineu i Pallars Sobirà.

La captura de l'animal a Eslovènia es va produir en el sisè intent

ÉS NOTÍCIA | 3 |

Goiat, l'ós eslovè d'entre 9 i 11 anys que ha de trencar l'endogàmia entre descendents de Pyros al Pirineu central, recorre des de dilluns la zona de Bonabe, a l'Alt Àneu. La Generalitat va anunciar ahir aquesta reintroducció, que arriba després de manifestacions de ramaders que demanaven ajornar-la fins a trobar solucions als danys al bestiar.

FAUNA GRANS DEPREDADORS

La Generalitat allibera el nou ós a Alt Àneu malgrat l'oposició dels ramaders

Goiat haurà de trencar l'endogàmia entre els descendents de Pyros al Pirineu

E. RAMÍREZ
L'Alt Àneu i la Generalitat va alliberar el nou ós eslovè, cap a les 22.00 hores, el nou exemplar d'Eslovènia a Alt Àneu. Una operació que no va ser pública fins ahir al migdia, quan l'animal, un mascle d'entre 9 i 11 anys d'edat i 205 quilos de pes, ja corria a la zona de Bonabe, a prop del lloc on el van deixar anar. Aquesta seria reintroducció, la primera...

LES CLAUS
20 anys de reintroduccions
Aquest any es compleixen dos dècades de les primeres reintroduccions d'òsos al Pirineu. Els ramaders han vingut a fer una última visita a la càrrega passada, i ha de deixar veure la primera en sol català i eslovè a la Generalitat.

PÀGINAS: 32	O.J.D.: 23/138
TARIFA: 3215 €	E.G.M.: 13/1000
ÀREA: 504 CMP - 47%	SECCIÓ: NACIONAL

8 Junio, 2018

LLAVORÍS

El govern català allibera un exemplar mascle d'ós bru als boscos del Pirineu

Es vol incrementar la varietat genètica de la població d'òsos a la zona. La Generalitat assegurarà els animals per pagar ràpidament els danys que causin

Goiat, el primer ós alliberat al Pirineu català

El programa de reintroducció de l'ós al Pirineu es va iniciar fa gairebé 20 anys al vessant francès i els seus efectes es van notar al cap de pocs a la Vall d'Aran, però no ha sigut fins ara que Catalunya ha alliberat per primera vegada un exemplar, concretament a la vall d'Isil, al Pallars Sobirà. Com que es als últims anys la població d'òsos ha causat alguns problemes en l'agricultura i la ramaderia pirinenques, la Generalitat, amb bon criteri, s'ha procurat el vèstiplau dels alcaldes de la zona abans de deixar en llibertat Goiat, un mascle de 10 anys i 205 quilos procedent d'Eslovènia. A l'Administració catalana l'avalua una bona gestió del conflicte d'interessos que genera aquest tipus de polítiques animalistes: ha dissenyat mesures per protegir els ramats i ha indemnitzat ràpid i bé els propietaris d'ovelles atacades per ósos, fent-homens que, tot s'ha de dir, són poc freqüents. A més, l'exemplar alliberat ara porta dos anys que permeten la seva localització i una eventual neutralització. D'entrada, doncs, no hi ha motius per a la inquietud, i sí per celebrar l'entrament de l'ecosistema del Pirineu, on ja habiten prop de 40 ósos. Una singularitat que comença a constituir un reclame turístic i, en conseqüència, una font d'activitat econòmica en una part de Catalunya que no està trobent oportunitats. Ahir, doncs, benintencuat, en principi, Goiat, arribat amb la missió de procurar per resoldre el problema de consanguinitat entre exemplars i assegurar la biodiversitat.

SEGRE

ESPORTS | pàg. 29
La Fundació Cruyff i Puyol, units a la Pobla per un camp de futbol social per integrar nens i joves

GUIA | pàg. 34
L'Alt Ribagorça prepara uns itineraris de les falles que es podran recórrer tot l'any i de dia

Alliberen un ós al Sobirà amb el rebuig de ramaders

Un mascle, a Alt Àneu. El Govern deixa anar Goiat, l'ós eslovè d'entre 9 i 11 anys, a les 22.00 hores.

la Mañana | PÀGINAS: 12 | O.J.D.: 2112
TARIFA: 2595 € | E.G.M.:
8 JUNIO, 2018 | MIÉRCOLES 8 DE JUNIO DE 2018

La Generalitat allibera el nou ós mascle del Pirineu al Sobirà i el bateja amb el nom de 'Goiat'

L'animal procedeix d'Eslovènia, té 10 anys, pesa 205 quilos i se'l va deixar anar aquest dilluns al vespre a les valls d'Isil

CARMÉ QUINTANA
@CarmaQuintana

"Goiat" després del llarg viatge per carretera des d'Eslovènia va ser alliberat al vespre en un paratge de conívocs i va ser alliberat al de la seva localitat d'origen, el Parc Natural de l'Alt Pirineu i Pallars Sobirà.

FOTO: Dep. Territori / Moment en que "Goiat" abandona el furgó i arriba a caminar per terra pallaresa

Nova pòlissa per assegurar possibles danys a bestiar
El director general de Polítiques Ambientals de la Generalitat, Ferran Miralles, va informar ahir des de Lleida que "després dels últims anys a part una modalitat de pòlissa amb un cop de pagament de 2000 euros, el pagament es podrà fer en cinc dies, un cop pagat, un terreny molt més agil que en l'actualitat, ve a complementar el riu de pressió que es van donar tot el cost de l'abandonament del nou plantígrads.

de plantígrads

l' Pirineu arriba a gairebé 40 exemplars després que fa 20 i creuen que la serralada en pot acollir molts més sense p

Reproducció - Una femella amb els seus ossos fotografiada el juny de l'any passat

Des del 1996 s'han alliberat nou ósos eslovens. La reproducció ha sigut meteòrica
Es calcula que el 1930 ja només n'hi havia 200 en tota la serralada. La caça va ser implacable

superior a l'actual. En qualsevol cas, el des l'ivi no va arribar amb la premissa d'habitats i la fragmentació humana, sinó directament a base de parquets i retes. La caça es va prohibir a França el 1974 i a Espanya es va impedir el 1987, però potser era massa tard. A més, els furts van continuar per llarg temps ben entrats el 2011, el que va impedir que es mantingués el Pirineu. «Una població viable segurament seria a partir de 100 exemplars», diu Garriga. Si no possem un cas de futbol amb semblances moltes, però al que manca és el territori. En qualsevol cas, més que augmentar les densitats per què no n'hi ha més, amb el País Valencià, el País Basc i el País Català, és impossible dir-hi que ha una part per colom que a la setembre no el dia Pla de l'Estiu. «Aquí coexistim amb la caça», diu Garriga.

La Mañana

DIRECTOR: J.R. RIBÉ | MIÉRCOLES 8 | JUNIO DE 2018 | AÑO: LXXVIII | N.º: 26.661 - Precio: 1,30€

FOTO: Dep. Territori / El nou ós "Goiat", de 10 anys, pesa 205 quilos i se l'ha alliberat al vespre a les valls de Isil. Pàg. 12

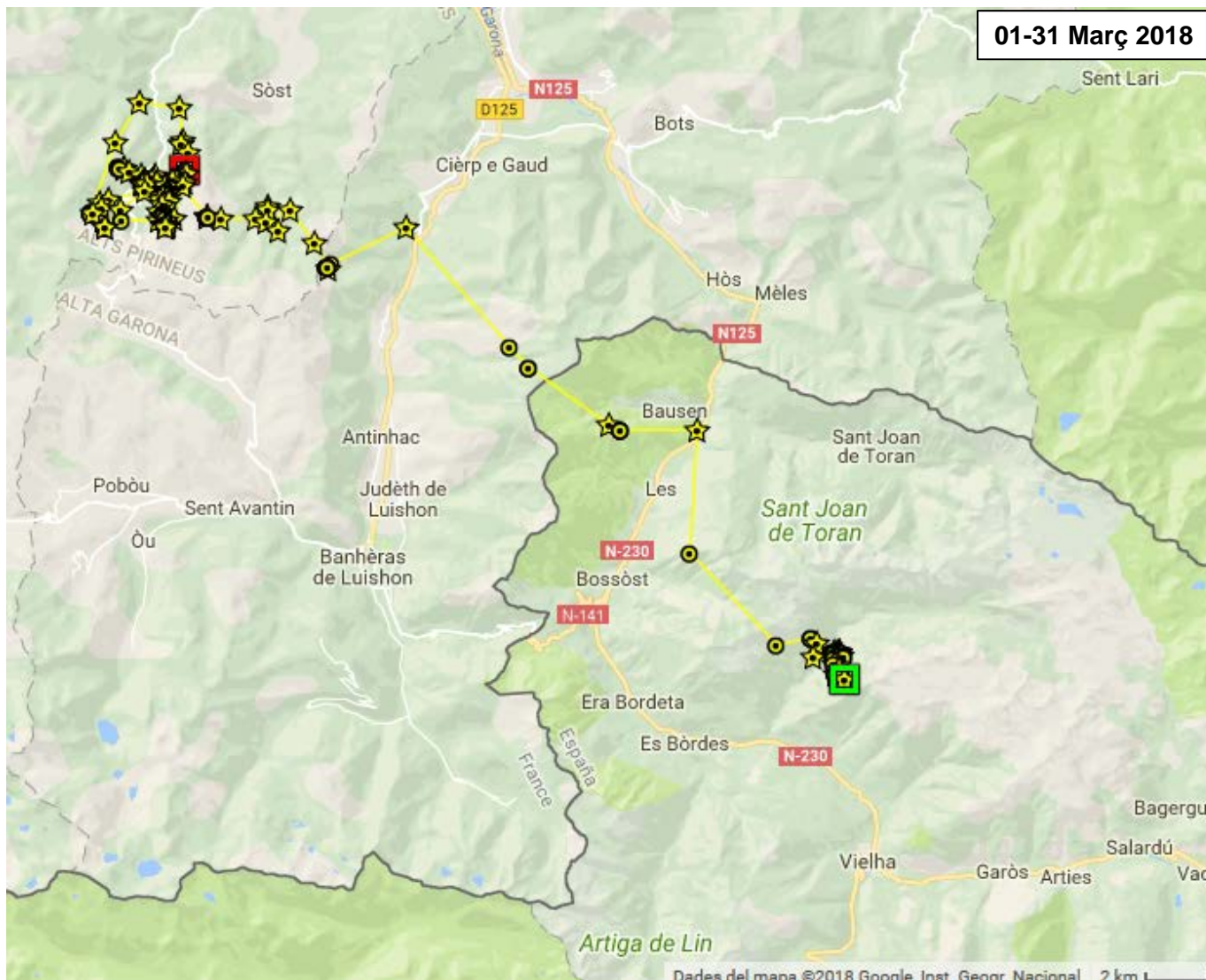
La CUP no cede y vota las cuentas del Govern para 2016
La formació de la izquierda independentista manté la seva postura a la instància a les propostes de la CUP per a les comptes que acabà amb la votació i l'any de restar de restar la muntada a la instància i el seu comitè. La muntada de l'última instància que es restarà de restar. Pàg. 12

Denegado el cambio de nombre

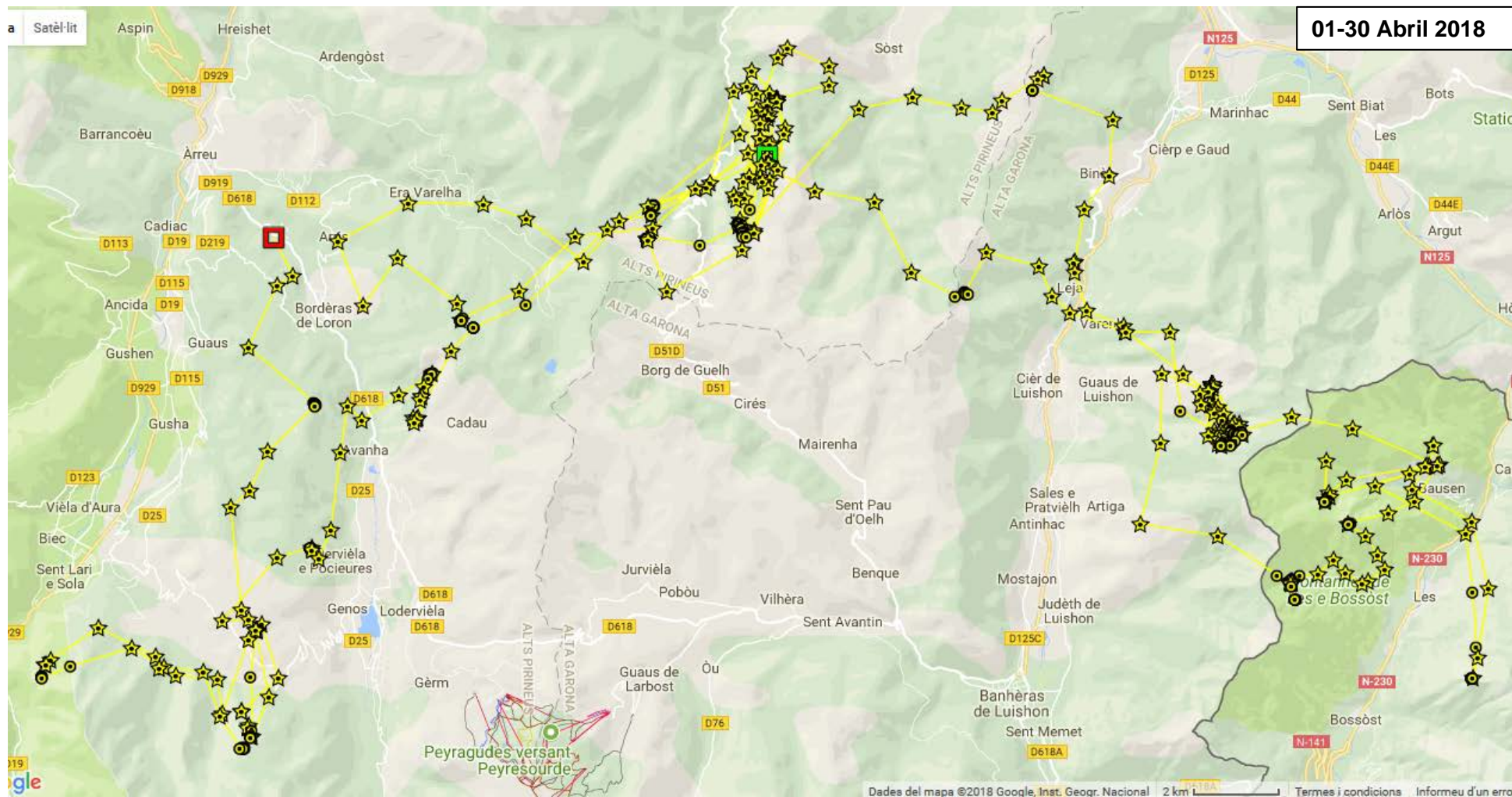

ALLIBERAMENT OS BRU

ALLIBERAMENT OS BRU

GANADEROS Y APICULTORES (SECTOR PRIMARIO)

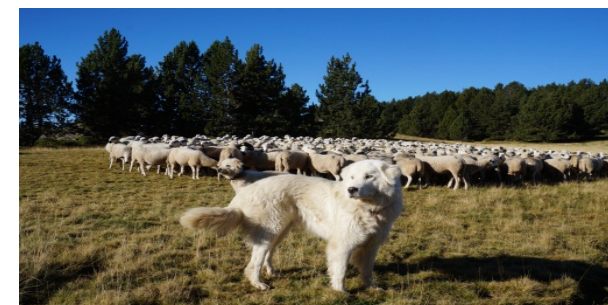
Acción C1. Nuevas acciones integrales para la prevención de ataques de oso pardo sobre la ganadería y la apicultura

Acciones

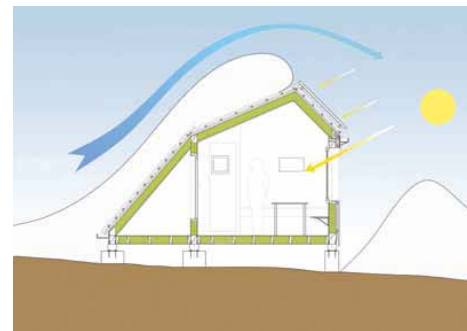
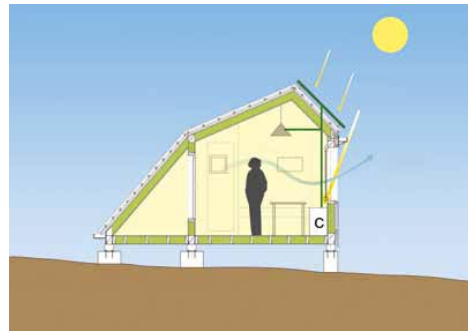
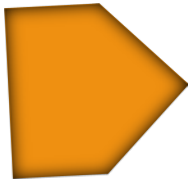
- Nuevas acciones integrales para prevenir ataques de oso pardo.
- Análisis de los daños sobre la ganadería y la apicultura.
- Talleres con ganaderos.
- Formación de pastores y ganaderos.
- Simposio sobre sistemas de prevención (2 mayo 2019)

Trabajo generado

- 1 coordinador/organizador.
- 2-3 pastores en Aran.
- 4 pastores en Pallars + 3 ayudantes de pastor en Pallars.
- 3 vaqueros a Pallars.
- Agrupación de 15 + 5 ramats (2014-2017).
- Cercados electrificados para rebaños y colmenares.
- 2 cabañas de madera + reparación 1 cabaña madera (Pallars).
- 5 cabañas de piedra (reparación) (Aran).
- 12 perros de protecció.

Cabana d'Estanilles

Generalitat de Catalunya

Atenció! Gos de protecció de ramats treballant. Manteniu-vos allunyats del ramat a una distància prudencial

A warning sign for working dogs. It features a black silhouette of a dog inside a red triangle. Below the sign, there is text in Catalan: "Atenció! Gos de protecció de ramats treballant. Manteniu-vos allunyats del ramat a una distància prudencial".

Cabana de Mogueta

**Cabana des Artiguetes
deth South deth Pisch**

Cabana Cova dera Guineu

Cabana de Liat

Cabana Pleta Anhèths

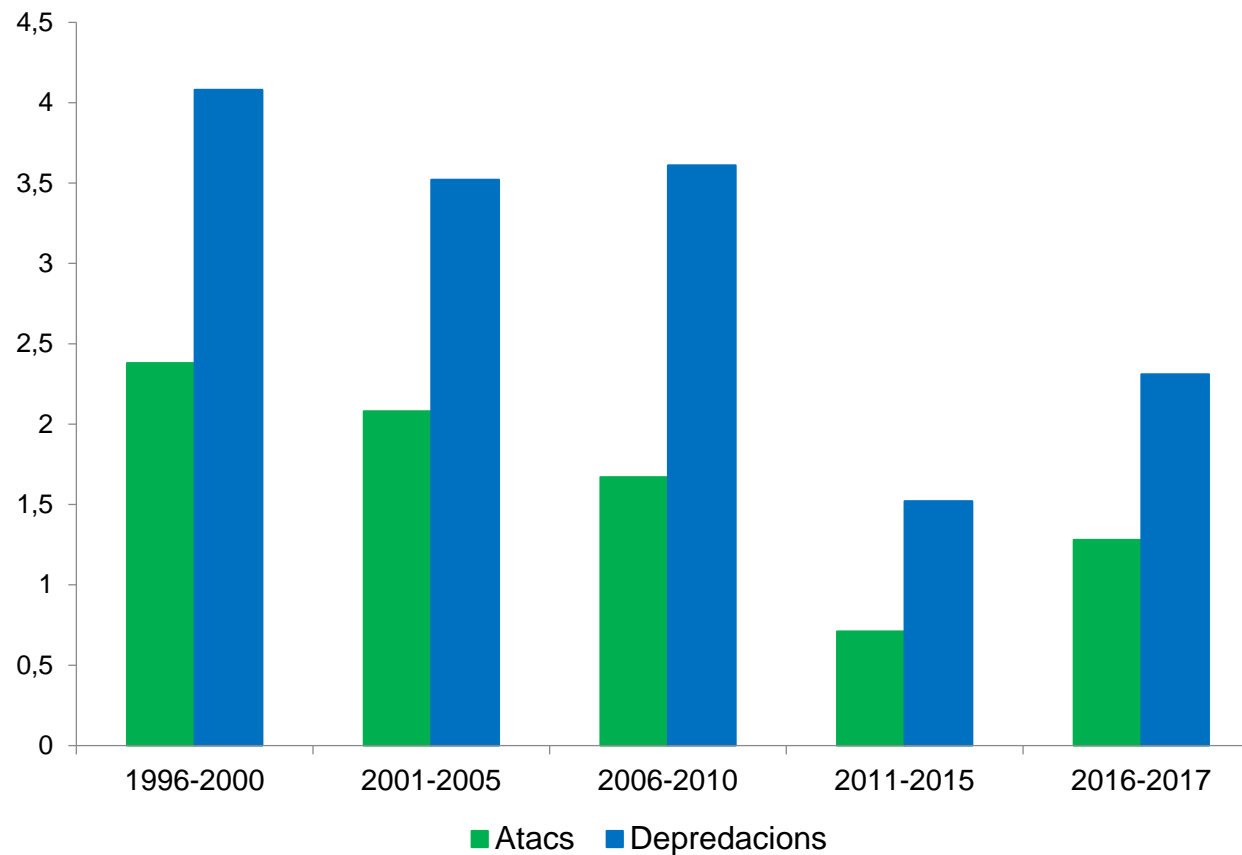

ATAQUES, DAÑOS Y DEPREDACIONES

Acción D2. Análisis de los daños sobre la ganadería y la apicultura

Ataques y depredaciones causados sobre la ganadería y la apicultura por cada oso pardo que habita en Catalunya:

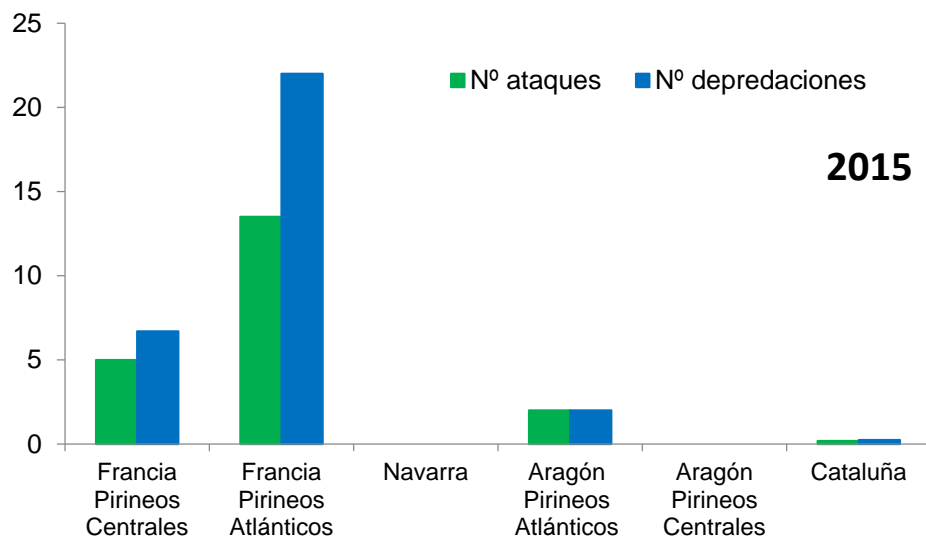
Nº ataques / Nº osos
Nº depredaciones / Nº osos

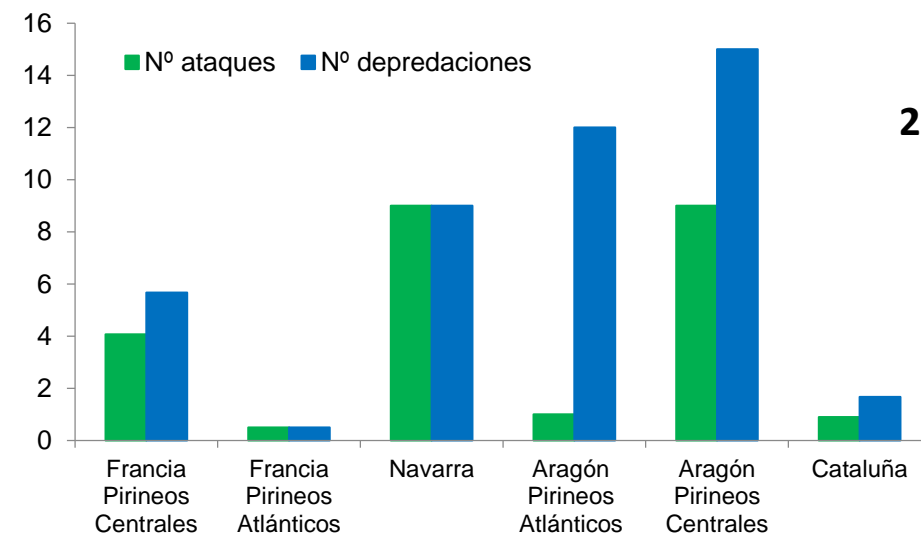

Acción D2. Análisis de los daños sobre la ganadería y la apicultura

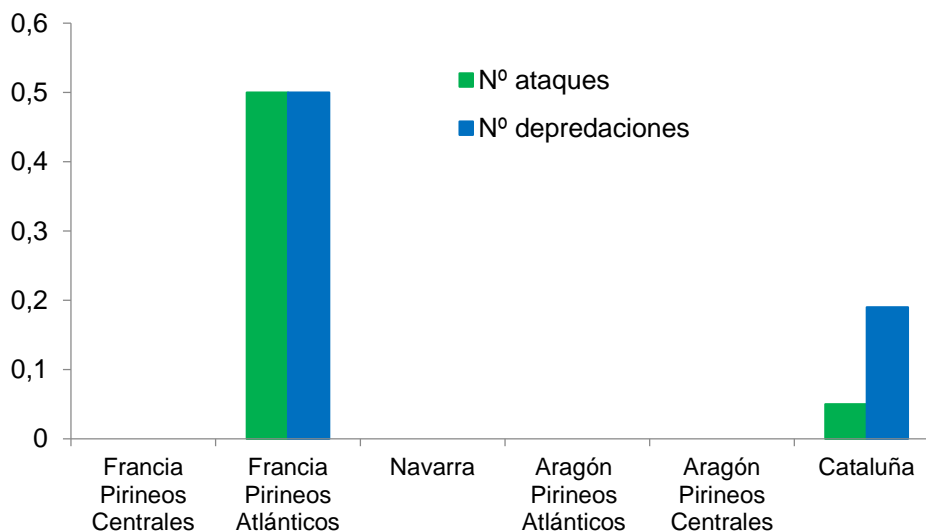
Ganadería

Nº ataques /
Nº osos

Nº depredaciones
/ Nº osos

Apicultura

MEJORA DEL HÁBITAT

Acciones A2, C3 y D3

Acciones

- Diagnósis de la conectividad ecológica para el oso pardo (Acción A2).
- Mejora del hábitat en estas zonas de conectividad (Acción C3).
- Valoración del uso por parte del oso de las nuevas zonas de conectividad (Acción D3).

- Compra y plantación de 9.000 frutales.
- Compra de material.
- Mejora de la producción de frutos de verano.

Puestos de Trabajo generados

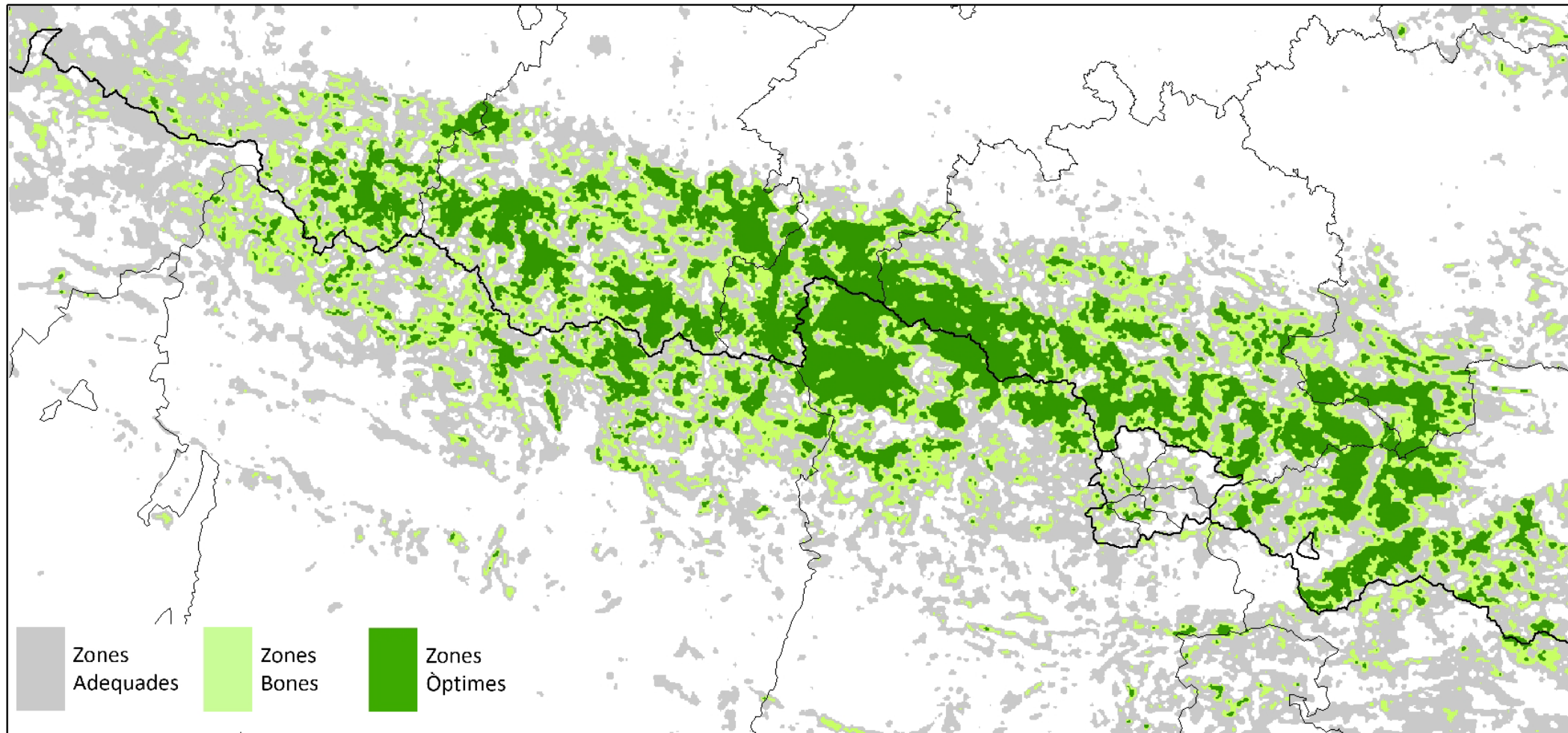
- Contratación de técnicos especialistas (tiempo parcial) mediante una asistencia externa.

Acción A2

Diagnóstico y diseño de una red de conectividad ecológica internacional transfronteriza para el oso pardo (hábitat disponible)

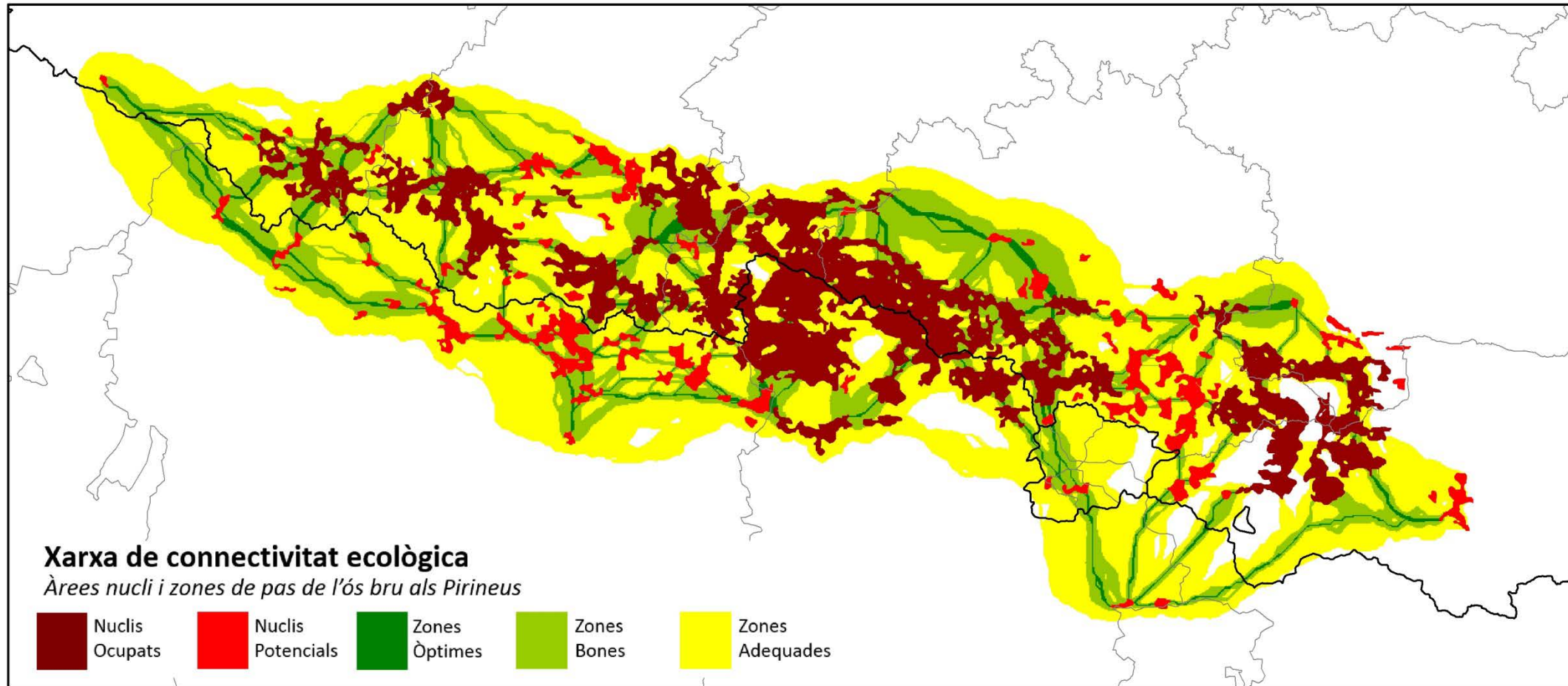

Acción A2

Diagnosis y diseño de una red de conectividad ecológica internacional transfronteriza para el oso pardo (conectividad disponible)

CAZADORES

Acción E2. Realización de talleres de cooperación con cazadores

- Cuatro talleres de cooperación con cazadores:
  - Llavorsí: 22-10-2016
  - Pont de Suert: 22-10-2016
  - Llavorsí: 05-06-2018
- Edició de un manual de buenas prácticas

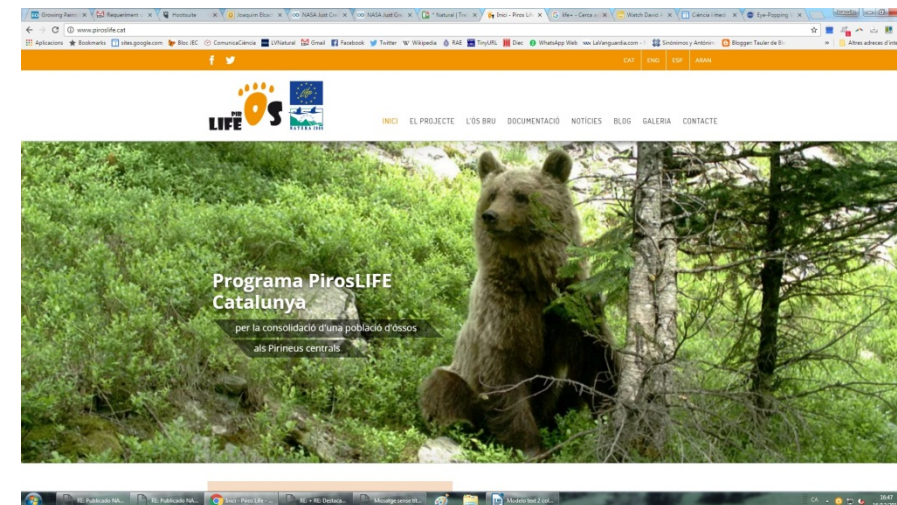

INFORMACIÓN, SENSIBILIZACIÓN Y DIFUSIÓN

Acciones

- Jornades científic-tècniques (2-5 Maig 2019) (Acción E3).
- Manual de buenas pràctiques sobre projectes de reintroducció (Acción E4).
- Señalización de zonas amb presència d'ós bru (Acción E5).
- Desenvolupament i edició de Material informatiu (Acción E6).
- Xerrades i conferències a la zones d'ós bru i a Catalunya en general (E8).
- Pàgina web PirosLife, dins de la web del DTES (Acción E9).
- Sensibilització y formació d'adults per els seus fills (UdL) (Acción E12).
- Divulgación del projecte per les xarxes socials: facebook, twitter (UdL) (E13).
- Paneles informatius del PirosLife (Acción E15).

Acción E5. Señalización con información del proyecto en lugares estratégicos

L'ÓS BRU ALS PIRINEUS

Zona 1
Zona 2

UNA PINZELLADA
 Una espècie àmpliament distribuïda, com el Pardal Secor, és un dels mamífers més estudiats a escala mundial. La seva recerca científica té una importància per a la comprensió de l'hàbitat com a espècie perquè fa que se porti a terme programes a escala europea per fer d'observació de l'hàbitat i estudiar amb deteniment els efectes de la seva coexistència amb els humans i les seves activitats, sobretot cineàtiques.

QUÈ MENJA
 Els àcars són omnívors. Un 70-80% de la seva dieta és de origen vegetal, com són la folla, les avellanes i les castanyes. També mengen algunes espècies de mamífers i alguns peixos a través dels rierons i llacs d'origen natural.

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ D'ÒSOS AL PIRINEU
 L'ós bru és una espècie autòctona dels Pirineus. La seva població va patir un decaïment important degut a la pressió humana durant el segle XIX. L'any 2004 va morir a França la darrera femella autòctona (Carnelle) a causa d'un tret, i el 2010 va desaparèixer l'últim exemplar 100% pirinenc. Únicament un projecte de reintroducció podria tornar aquesta espècie al Pirineu; per aquest motiu, l'any 1996 es va endegar un programa pilot a França, que ara continua amb el projecte LIFE Piroslife.

EL OSO PARDO EN LOS PIRINEOS
 LA REINTRODUCCIÓN DEL OSO PARDO EN LOS PIRINEOS ES UN VALOR DE REFERENCIA PARA LA RECUPERACIÓN DE LA GRAN FAUNA EUROPEA.

BROWN BEARS IN THE PYRENEES
 THE REINTRODUCTION OF THE BROWN BEAR IN THE PYRENEES IS A KEY TO THE RECOVERY OF EUROPEAN WILDLIFE.

L'OURS BRUN DANS LES PYRÉNÉES
 LA REINTRODUCTION DE L'OURS BRUN DANS LES PYRÉNÉES EST UN VALEUR DE RÉFÉRENCE POUR LA RECUPERATION DE LA GRANDE FAUNE EUROPÉENNE.

EL OSO PARDO BIOLOGÍA Y HÁBITAT
 LA REINTRODUCCIÓN DEL OSO PARDO EN LOS PIRINEOS ES UN VALOR DE REFERENCIA PARA LA RECUPERACIÓN DE LA GRAN FAUNA EUROPEA.

THE BROWN BEAR BIOLOGY AND HABITAT
 THE REINTRODUCTION OF THE BROWN BEAR IN THE PYRENEES IS A KEY TO THE RECOVERY OF EUROPEAN WILDLIFE.

L'OURS BRUN: BIOLOGIE ET HABITAT
 LA REINTRODUCTION DE L'OURS BRUN DANS LES PYRÉNÉES EST UN VALEUR DE RÉFÉRENCE POUR LA RECUPERATION DE LA GRANDE FAUNE EUROPÉENNE.

L'ÓS BRU BIOLOGIA I HÀBITAT

UNA PINZELLADA
 Una espècie àmpliament distribuïda, com el Pardal Secor, és un dels mamífers més estudiats a escala mundial. La seva recerca científica té una importància per a la comprensió de l'hàbitat com a espècie perquè fa que se porti a terme programes a escala europea per fer d'observació de l'hàbitat i estudiar amb deteniment els efectes de la seva coexistència amb els humans i les seves activitats, sobretot cineàtiques.

QUÈ MENJA
 Els àcars són omnívors. Un 70-80% de la seva dieta és de origen vegetal, com són la folla, les avellanes i les castanyes. També mengen algunes espècies de mamífers i alguns peixos a través dels rierons i llacs d'origen natural.

VERBANTS ESCARBATS
 ZONE OBJECTS OF MATCOULAN

DESPOS DE CARNÍVORS

L'ÓS BRU I LA RAMADERIA

ACTUACIONS DE TACIÓ
 Els Pirineus i el seu paisatge no es poden entendre sense la ramaderia, una activitat ancestral que s'ha anat adaptant als canvis socioeconòmics que s'han produït i que ha contribuït a el caràcter d'aquestes contrades. Cada racó i cada vall tenen la seva empremta que els confereix una autenticitat única.

PREVENIÓ DE DANYS ALS SECTORS OVÍ I APÍCOLA
 La feina conjunta de tots els agents implicats (els ramaders, els apicultors i l'Administració) és la millor garantia per fer realitat una coexistència real a llarg termini.

EVOLUCIÓ DELS DANYS CAUSATS PER ÒSOS A CATALUNYA

EL OSO Y LA GANADERÍA
 THE BROWN BEAR AND LIVESTOCK
 L'OURS BRUN ET L'ÉLEVAGE

PREVENIÓ DE DANYS EN LOS SECTORES OVINO Y APÍCOLA
 LA PREVENCIÓN DE LOS DAÑOS CAUSADOS POR OSOS EN CATALUÑA

PREVENIÇÃO DE DANYS EN LES SECTORS OVÍ I APÍCOLA
 L'EVOLUCIÓ DELS DANYS CAUSATS PER ÒSOS A CATALUNYA

Tavascan

Conflicto y coexistencia. La recuperación de los grandes carnívoros en Europa. Conocimiento abierto. Espacio de encuentro

AranPark, Bossost

Conflicto y coexistencia. La recuperación de los grandes carnívoros en Europa. Conocimiento abierto. Espacio de encuentro

Àreu

Refugio del Fonet, Alt Àneu

Acción E6. Material información sobre el proyecto: desplegable informativo

Evolució de la població d'ós bru als Pirineus

En els últims anys, la població ha augmentat lentament i de forma constant. L'any 2014, es van arribar a identificar 31 exemplars diferents d'ós bru: d'aquests, el 80% de la població pertany a Catalunya, i el 20% a França.

El nombre de reproduccions anuals és molt reduït, ja que les femelles crien cada 2 o 3 anys i no ho fan fins als 4-6 anys. Tanmateix, han nascut entre 2 i 4 cadells per any, que aporten entre 4 i 7 cadells. D'aquests, aproximadament la meitat assoliran el primer any de vida.

L'ós bru als Pirineus centrals

El projecte està cofinançat pel programa europeu LIFE+ Natura, que promou accions de recuperació d'habitats i d'espècies de flora i fauna als espais protegits de la Unió Europea, integrats a la Xarxa Natura 2000.

Oficina tècnica LIFE+ Piroslife Catalunya
 Generalitat de Catalunya
 D'Àrea, 80
 08017 Barcelona
 Tel. 935 674 200

Oficina d'acció territorial del projecte LIFE+Piroslife
 Parc Natural de l'Alt Pirineu
 Carrer de la Riba, 1
 25595 Llavors
 Tel. 973 622 338

Consell General d'Aran
 Passatge de l'Orri, 16
 25500 Vielha
 Tel. 973 641 801

L'ós bru als Pirineus

L'ós bru és un mamífer autòcton dels Pirineus, que va arribar al límit de l'extinció a la dècada dels anys noranta del segle passat.

El 1996 i 1997, l'Estat francès va iniciar una acció de reforç de la població pirinenca, centrada als Pirineus Centrals i en el marc d'un projecte LIFE finançat per la Unió Europea, prèciament. L'acció va consistir en l'alliberament de tres exemplars procedents d'Eslovènia, que va

continuar l'any 2006, amb l'alliberament de cinc osos més. Els estudis genètics realitzats van indicar que els osos bascos i els pirinencs pertanyen a la mateixa estirp. Així doncs, s'han alliberat vuit exemplars d'ós bru als Pirineus en el seu context, dos masculins (Pyros i Balou) i sis femelles (Z'va, Melba, Palouma, Francka, Hvala i Saroussa), dels que només tres són vius actualment.

Goals and Initiatives

The LIFE13 NAT/ES/001394 Programme aims to address the challenges posed by the brown bear. It is being carried out in the counties of Alt Pallars and Val d'Aran, and, to a lesser extent, Alta Ribagorça, Pallars Jussà and Alt Urgell. Some of the actions are focused on the Alt Pirineu Natural Park.

The fundamental goals are:

- To improve prevention and avert conflicts with livestock owners and beekeepers, and to provide support for these production sectors.
- To encourage the different local agricultural sectors to get involved in the design of the policies to be implemented in the next few years.
- To improve public awareness of the brown bear so that the animal becomes a part of the economic fabric of these mountain areas.
- To draw conclusions that may prove useful for similar projects and may be applied to any European region in the future.
- In conclusion, achieving these objectives will help conserve the brown bear while guaranteeing population growth and genetic variability.

The project includes 35 different actions. These include damage prevention, participation, information, public land management in relation to the brown bear, improvement of people's awareness of the species, classes for children and teacher training, publication of awareness-raising materials, organization of technical and professional seminars, and translocation of a new male as a genetic replacement for Pyros.

Genetic Improvement of the Bear Population

The biological future of the species in the Pyrenees depends on combating the risks associated with the reproductive monopoly of the male Pyros, since he has fathered almost all the cubs born in recent years.

All the adult males in the population are descendants of this specimen, with the exception of Balou. This male bear represented an opportunity to preserve or increase the genetic variability of the Pyrenean population. However, he died in 2014 and his last hope was lost.

The LIFE Programme aims to address this need by physically replace Balou and find a genetic replacement for Pyros, who is now elderly and will soon lose his reproductive capacity as he nears the end of his life.

In order to address this issue, a breeding male from Slovenia will be released. It is known that this will help prevent future problems of inbreeding within the population and therefore reduce the risk of disease, increase of reproductive productivity and a higher survival.

The Coexistence of Extensive Mountain Livestock Farming and Beekeeping with the Brown Bear

The project includes a number of measures to reduce the damage to extensive mountain livestock farming and beekeeping caused by the brown bear.

These measures involve bringing the small herds of each livestock owner together into one large herd so that it is easier to apply more specific and effective protection measures. These include recruiting shepherds and herders, building herder cabins in areas with a permanent presence of bears, using electrified fences to protect sheep at night, promoting the use of dogs to protect herds and distributing dogs among livestock owners.

Moreover, students from the School of Shepherds of Catalonia will carry out practical exercises with the herds that have been grouped together. This will provide them with information on the protection measures to be applied and how to herd livestock and behave in areas where brown bears are present.

Acción E6. Material de información sobre el proyecto: boletín informativo #2

NOTÍCIES BREUS

INSPECCIÓ DEL SUPERVISOR DE LA UNIÓ EUROPEA PER COMPROVAR L'EVOLUCIÓ DEL PROJECTE PIROSLIFE

En data 2 de maig de 2017 el supervisor de la Unió Europea (empresa NERAO-EDM) va fer una visita de camp al territori del Palmar Sobirà de la Vall d'Aran.

El primer dia va visitar la seu del Parc Natural de l'Alt Pirineu, un túnel elèctric per a anar a la nova estació de Sabas, una paragona de pel i una càmera automàtica de fotografia. Posteriorment, va visitar la Casa de l'Os dels Pirineus d'Alt A la tarda, va visitar un ramader a la vall de Carcots, amb qui el supervisor va conversar sobre el programa de ramaderia i la presència de la presència dels ossos a la muntanya.

L'endemà, va visitar la seu del Consell General d'Aran, un túnel elèctric per a anar a la nova estació de Sabas, una paragona de pel i una càmera automàtica de fotografia. Posteriorment, va visitar la Casa de l'Os dels Pirineus d'Alt A la tarda, va visitar un ramader a la vall de Carcots, amb qui el supervisor va conversar sobre el programa de ramaderia i la presència de la presència dels ossos a la muntanya.

EN GOIAT ATACA BESTIAR EQUÍ A LA VAL D'ARAN

En data 2 de maig de 2017 l'Os Goiat va atacar un potre de dos dies de vida prop del mas de Vilamosa. L'atac va causar la mort del potre, i la culpabilitat de ser el primer atac d'os constatat a un cap de bestiar equí. La mort del potre va ser comunicada per un ramader veí de la zona i se'n va poder constatar l'assassinat gràcies al seguiment per GPS que es fa d'aquests mascles alliberats ja garantint un mínim de 100 m de distància respecte a la presència d'un Goiat al partit on es produeix l'atac.

El 30 de maig de 2017 es va produir un nou atac de l'Os Goiat a la Vall d'Aran. En aquest cas, a un exemplar d'osgo Sabertany d'un any i mig i de més de 400 kg de pes, que va ser atacat a la ribera de l'Arros.

Potre mort en l'atac del 2 de maig.

LES NOVES CARTELLERES INFORMATIUES JA ESTAN INSTAL·LADDES

Durant els primers mesos del 2017 s'han col·locat cartelleres informatives a diferents focs del Palmar Sobirà a la Vall d'Aran, que s'han instal·lat en punts estratègics d'ubicació de bestiar, concretament a l'Aran Park (El Portillón, El Fomet (Ba) i Tauscases. Durant el mes de juliol, se'n instal·larà una quarta adreça.

Aquestes cartelleres tenen com a objectiu informar el visitant que la zona en què està en una zona amb presència d'os i que s'hi està duent a terme el projecte arropat PiroSLIFE per conservar la població d'aquest animal.

També s'hi explica la història i l'habitat de l'os bru, que menja i l'activitat que fa a cada época de l'any. Finalment, s'hi promou la responsabilitat que l'activitat ramadera té al Pirineu i les accions de prevenció que s'han fet per aconseguir la presència que la ramaderia, l'agricultura i la turisme.

Cartellera situada a El Fomet (Ba).

BUTLLETÍ Life+PiroSLIFE

CRÈDITS

Oficina tècnica LIFE+PiroSLIFE Catalunya
Generalitat de Catalunya
De Reus, 80
08017 Barcelona
Tel: 935 674 200

Oficina d'acció territorial del projecte LIFE+PiroSLIFE
Parc Natural de l'Alt Pirineu
Carrer de La Ribba, 1
25595 Llers
Tel: 973 622 335

Consell General d'Aran
Passatge de la Libertat, 16
25530 Vielha
Tel: 973 641 801

Programa de seguiment i recollida de dades sobre l'os bru.
Programa de suport a la ramaderia.
Programa de millora d'habitat de l'espècie.
Tàctiques de sensibilització ambiental.

En breu, tindràn tota la informació d'aquests programes al web de PiroSLIFE.

Generalitat de Catalunya
Consell General d'Aran

U
Universitat de Lleida

AMB el suport de

2 BUTLLETÍ

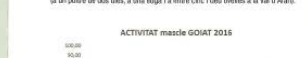
EL MASCLE GOIAT I LA POBLACIÓ D'OS BRU ALS PIRINEUS

Durant l'any 2016 s'han obtingut 1.913 dades d'os bru als Pirineus, repartides al llarg de quatre departaments francesos (els Pirineus Atlàntics, els Alps Pirineus, l'Alta Garona i l'Alta i la Baixa Anga) i Catalunya (Figura 1). Les dades principals són fotogràfiques i vídeos moltes de pell, excrementos, empremtes, pedúncles i observacions directes.

El nombre d'osgos identificats durant l'any 2016 ha estat de 39 exemplars (taula 1). En destacant les 12 femelles adultes, amb un total de 24 cadells resultat, un total biològic i ecològic del projecte.

Durant l'any 2016, en Goiat s'ha desenvolupat pel Palmar Sobirà, però la Vall d'Aran i pel departament francès de l'Alta Garona i els Alps Pirineus. En total ha estat actiu durant 174 dies, ja que el 20 de febrer va començar a ser observat i el 19 de març ha estat de nou observat. Malauradament, també ha produït danyos, tot i França: 5 atacs a bestiar domèstic, amb el resultat de 6 vedells i 3 ovelles mortes, i 5 atacs en qual 26 animals han quedat desorientats.

El 16 de març de 2017 un Goiat ha sortit de la hibernació i ha començat un nou any als Pirineus. Ha estat hibernat 105 dies, un període llarg, per ser un mascle adult. El 16 de febrer va ser vist a la Vall d'Aran a més de 2.000 m d'altitud. Durant aquest primer mesos del 2017 ja ha estat veïnat per l'Alta Garona, l'Alta i la Baixa Anga i el Palmar Sobirà (Figura 2). Ha estat fotografat en dues ocasions al Palmar Sobirà i ha fet alguns atacs a bestiar domèstic i a un potre de dos dies de vida, a una ovel·la i a un cabre cinc o dies després a la Vall d'Aran.

Índex

- Articles
- El mascle Goiat i la població d'os bru als Pirineus.
- El treball de camp del projecte: indicis de la presència d'os.
- Accions de prevenció en Aran (en aranès).
- La Generalitat reforça les mesures de prevenció dels danyos dels ossos.
- PiroSLIFE educatiu: explorant els sentits, una proposta innovadora per als alumnes d'infants.
- Notícies breus
- Inspecció del supervisor de la Unió Europea per comprovar l'evolució del projecte PiroSLIFE.
- En Goiat ataca bestiar equí a la Vall d'Aran.
- Les noves cartelleres informatives ja estan instal·lades.
- Programa de voluntariat.

EL TREBALL DE CAMP DEL PROJECTE: INDICIS DE LA PRESENCIA DE L'OS BRU

En mesos dels primers mesos per sobreviure ja que depèn d'una amplitud variada d'hàbitats per trobar aliment i refugi. Aquesta diversitat molta el fet de ser un animal molt flexible i adaptat a diferents tipus d'habitats, amb un comportament pràcticament nocturn. La seua vida sol ser molt solitària de vida. La població d'osgos, fruit de reintroduccions, és una població incipient de 40 exemplars, concentrada en una part del Pirineu Central. La seva vida solitària és que segueixen practicament immobilitzats.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

GRUP	MASCLES	FEMELLES	NO IDENTIFICATS	TOTAL
Adults	Prois, Hère, Camille, Pèl, Popis, Bonabé, Gai	Hèra, Camille, Caramella, Sarouse, Bambois, Plum, Nheu, Bona, Feres, Galina, Chagnac, Gai	Adults	19
Subadults	Bret, Smolet, Cacho, Fibrot, Floor, Rodi, Aran	Bulle, S28S.03	Fossa + S28S.03	10
Cadells 1er any	Cadell 1 de Nheu, Cadell 1 de Nheu, Cadell 1 de Bambo, Cadell 1 de Bambo (Cv), Cadell 1 de Caramella	Cadell 2 de Caramelles	Cadell 3 de Nheu, Cadell 2 de Nheu, Cadell 2 de Bona, Cadell 2 de Bambo (Bert)	25,64%
Total	19	15	5	39
	55,88%	44,12%		

Taula 1. Resum dels exemplars d'os bru identificats als Pirineus durant l'any 2016.

ACCIONS DE PREVENCIÓ EN ARAN (EN ARANÈS)

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

El treball de camp del projecte consisteix a col·locar dispositius que integren una càmera fotogràfica digital, sensors de moviment, llum per infraroig i altres recursos tecnològics, bàsicament encaminats a fotografar o filmar en vídeo els animals quan passen per davant de la càmera. Aquests dispositius permeten conèixer els hàbits de cada mascle, subadult, etc.

Taula 2. Resum de les dades d'os bru als Pirineus durant l'any 2016.

	19	13	1	98	131
Peluts	203	2	2	391	598
Foto-Vídeos	404	7	2	238	641
Depredacions	42	7	4	121	174
Excrementos	67	10	0	193	260
Observacions	47	0	0	19	66
Anys	3	3	0	16	22
Total	807	42	9	1.055	1.513

BUTLLETÍ Life+PiroSLIFE

LA GENERALITAT REFORÇA LES MESURES DE PREVENCIÓ DELS DANYOS DELS OSSOS

El director general de Polítiques Ambientals i Medi Natural, Ferran Miralles, va presentar el 4 de maig a Llers (Palmar Sobirà) el nou Pla de prevenció de danyos per os bru als ramaders de la zona. Aquest pla preveu reforçar el seguiment de l'agrupament de ramats i de prevenció de danyos a les zones on hi ha presència constant i establa de ramats. D'aquests ramats, es donarà més cobertura als ramaders, s'augmentarà el nombre de pastors i ajudants, i es farà que els ramats siguin més visibles i l'objectiu de conservació de l'espècie sigui més eficaç.

El programa està dissenyat per donar resposta als ramaders locals que poden patir atacs, depredacions i possibles consums de ramat mort. Per que la presència de l'os bru no sigui un inconvenient durant la seva vida ramadera. Es va dir que el Departament de Territori i Sostenibilitat notificarà a tots els ramaders locals d'el·lit i col·locarà que actualment hi ha el pla de prevenció i que estarà posant-se a la zona estable d'os bru, l'informant i la comunicació de dur a terme l'agrupament i la vigilància dels seus ramats mitjançant el seguiment de la Generalitat. En total s'informarà que s'hi actua entre 6.500 i 6.700 caps de bestiar aquesta temporada.

Paral·lelament, el Consell General d'Aran continuarà donant suport als ramaders al seu territori, en concepte de gestió i seguiment del programa PiroSLIFE.

Nova assegurança i més invisió

La Generalitat oferirà una nova assegurança de ramats cabotins, que cobrirà

PIROSLIFE EDUCATIU: L'EXPLORACIÓ DELS SENTITS, UNA PROPOSTA INNOVADORA PER ALS ALUMNES D'EDUCACIÓ INFANTIL

En el butlletí anterior esparlarem de "natura generalista" la finalitat de les accions educatives en l'àmbit d'osgos. En aquest butlletí us donem a conèixer el contingut de la màxima pedagògica adaptada als infants de 3 a 6 anys. Són tallers educatius per conèixer més detalls de l'espècie i el seu entorn mitjançant l'exploració dels sentits.

• **Agupament de ramats.** S'agrupen els ramats d'aquells ramaders que voluntàriament volen participar en contacte amb pastor, bestiar i modificar les infraestructures de bestiar cabotins, apartament de pedra, punta d'arg, barriments elèctrics, i se'n proposen canvis de producció. També es treballarà els ramats des dels pobles equívols ramaders. Aquestes mesures permeten reduir en gran manera els nombres d'atacs pendents era temporada estiva.

• **Support econòmic a d'altres ramats sostenibles.** S'informarà de cada cas de producció de bestiar i es farà una selecció de casos de producció.

• **Apuntament d'infraestructures ramaders.** Se recomanaran a agrararis cabotins, ramaders de muntanya, pastures, pastures elèctrics, etc.

• **Es cas de detecció d'atacs se realitza era partit amassa també el propietari o pastor, e se col·locarà una remanada del ramat dispersat per os.**

• **Support administratiu entorn realització de tallers:** contribució de cobertes d'asseguració, participació de museu.

• **Plaçament de pastures elèctrics en assentaments agrícoles.** Support a avertiment i participació en tallers.

Es ramaders regularment també reben el suport dera Equipa de suport ara Conservació de os de la Vall d'Aran en duent a terme iniciatives relacionades amb la prevenció dels danyos a les explotacions d'informació de mous.

Material "Pas a pas".

Moltes generalistes

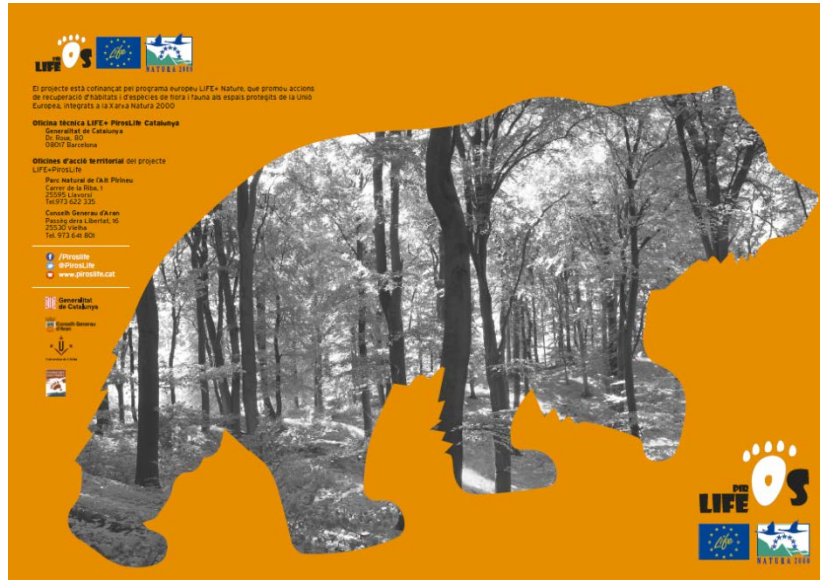

Acción E6. Material de información sobre el proyecto: material diverso

ESPAI NÒMADA
 Laboratori Creatiu

Projectes, Comunicació, Art,
 Disseny Multimèdia i Imatge

MANUAL BÀSIC
 Logotip Logotip
 PiroLife

Pere Báscones
 Espai Nòmada - Laboratori Creatiu
 www.espainomada.com
 2016

Acción E6. Material de información sobre el proyecto: material diverso

L'ós bru als Pirineus centrals

Exemple títol informatiu

Diumenge 20 de setembre Araòs

L'os bru és una espècie protegida i molt rara. És important que els visitants s'informin abans de visitar-lo. No s'ha d'apropar, tocar o alimentar l'os. Els visitants han de mantenir-se a una distància mínima de 100 metres. Els animals són sensibles a les cançons i els crits. Els visitants han de respectar el medi natural i no deixar cap residu.

Ramaderia **Turisme** **Apicultura** **Població local**

Treballem per la convivència

ER OS BRUN EN PIRINÈU CATALAN

En segle XX, era població d'ossi pirenaics originals patia ua disminució importanta qu'ocasionèc era sua declaracion d'espècia protegida er an 1973 (Decret 2573/1973). En noveme de 2004 moric Cannelle en França, era darrèra femelha autoctòna.

EI SIMBÈU DE PAISATGES PRIVILEGIADI

Des der an 1996 s'an liberat 9 ossi d'origina eslovèna e eth bon estat de conservacion deth territòri, en an 2016 viuen en Pirinèu entre 35 e 40 ossi. Era Val d'Aran e era meitat nòrd deth Pallars Sobirà, escaicuaument en Parc Naturau deth Naut Pirinèu, son es zònes més frequentades deth Pirinèu catalan.

Oficina tecnica LIFE+ Piroslife Catalonha
 Generalitat de Catalonha
 Dr. Floux, 80
 08017 Barcelona
 Tel. 935 674 200

Oficines d'accion territorialu deth projecte LIFE+Piroslife

Parc Naturau deth Naut Pirinèu
 Generalitat de Catalonha
 De la Riba, 1
 25595 Llavorsi
 Tel. 973 622 335

Conselh General d'Aran
 Passeg dera Libertat, 16
 25530 Vielha
 Tel. 973 641 801

www.piroslife.cat
/Piroslife
@PirosLife

Fotos: Generalitat de Catalunya, Juan Fernández e Oscar Rodbag

Com comportar-se en un territori damb os brun

VOLUNTARIADO

Acción E7. Red de voluntariado para la conservación del oso pardo en el PNAP

2017. Plan de Voluntariado

Objetivo: consolidar una red de voluntariado para conservar el oso pardo en el Pirineo catalán.

- Programa de prevención de daños.
- Programa de seguimiento del oso pardo y mejora del hábitat.
- Programa de información y sensibilización.

Construcción de la nueva cabaña de pastor de Estanilles: julio 2017

Campo de trabajo y aprendizaje.

Dos turnos entre 10 y 23 julio: 22 voluntarios

PNAP, Gremio de la Madera y el Mueble.

Arquitecto Josep Bunyesc, experto noruego Mats Yri y Fustes Sebastià

PLA DE VOLUNTARIAT PIROSLIFE.

1. INTRODUCCIÓ

El **Projecte Piroslife Catalunya** s'emmarca en els programes Life-Natura, l'objectiu dels quals és contribuir a l'aplicació de la directiva comunitària relativa a la conservació de la natura, per a mantenir i millorar els hàbitats naturals i les espècies animals i vegetals d'interès comunitari dels espais designats dintre de la Xarxa Natura 2000.

L'**objectiu general** del projecte Piroslife és implementar una sèrie d'accions que permetin consolidar el futur de l'ós bru als Pirineus en un entorn favorable i, generar productes i sistemes per a ser exportats a la resta del Pirineu (aragonès, navarrès, andorrà i francès) i a altres zones de la Unió Europea.

Amb la doble finalitat d'augmentar l'esforç en la consecució dels objectius i sensibilitzar a la població es crea la **Xarxa de Voluntariat del Projecte Piroslife** que aglutina la tasca i l'esforç de les diverses persones que es vulguin incorporar, involucrar i participar en el projecte de manera voluntària.

Acción E7. Red de voluntariado para la conservación del oso pardo en el PNAP

Realización de itinerarios en zonas de dispersión de oso pardo

Becarios de Universidades o Centros de Enseñanza:

- EF Santa Coloma de Farners: 2 cada año (2014-2018)
- UB
- UAB
- UdG
- UVic
- Universitat de Bolonia, Itàlia
- Universitat of Plymouth, Inglaterra

- Prácticas de empresas
- Estudios científicos

- Entre 5 y 10 cada año

Acción E8. Charlas y conferencias en zonas de oso pardo y en Catalunya en general. Añadir a nivel nacional e internacional

	2014	2015	2016	2017	Total
Conferencias	3 (3)	10 (7)	22 (17)	15 (15)	50
Salidas de campo	1	0	2	3	6
Charlas informativas	0	8 (FOP)	9 (FOP)	2 + 7 (FOP)	26
Asistentes	155	408	693	882	2.138

Acción E8. Realización de conferencias y charlas para habitantes, visitantes y otros públicos de interés

Life13 NAT/ES/001394 "PirosLife"
Periodo: 01/05/2015 – 31/12/2016

XERRADA: PROJECTE PIROSLIFE

Xerrada per a conèixer més sobre aquest projecte europeu Piroslife.

ON: Seu Parc Natural Alt Pirineu. Llavorsí

DATA: 4 de juny

HORA: 19:30 h

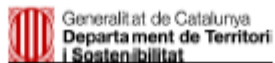
Activitat gratuïta.

www.setmananatura.cat
#setmananatura

Redacció del Informe:

Servei de Fauna i Flora
Servei d'Educació Ambiental
Parc Natural de l'Alt Pirineu

TURISMO (SECTOR TERCIARIO)

Acción E10. Inclusión del oso pardo y la cohabitación en la formación de agentes turísticos y guías locales

Curs de formació: Situació i conservació de l'ós bru per a guies locals de natura

Lloc: Centre Cívic de Llavorsí.

Calendari del Curs:

Dijous 5 novembre:

09:00-09:10 Presentació. Ponents: Jordi Ruiz-Olmo i Agustí López

09:10-9:45 L'ós bru. Ponent: Santiago Palazon

9:45-10:15 Per que recuperar l'ós bru al Pirineu? Ponent: Jordi Ruiz-Olmo

10:15-11:00 Situació actual de l'espècie a Catalunya i als Pirineus. Ponents: Santiago Palazon i Antoni Batet

11:00-11:30 Descans.

11:30-12:15 Accions de conservació i seguiment. Ponents: Santiago Palazon i Antoni Batet

12:15-13:00 El cicle de la ramaderia al Pirineu: estructura al Pallars Sobirà. Ponent: Nicolàs Espinós

13:00-13:45 Coexistència ramaderia/apicultura i ós bru. Ponents: Jordi Ruiz-Olmo i Nicolàs Espinós

13:45 -15:30 Dinar

15:30-16:15 L'ós bru com a element de desenvolupament socio-econòmic. Ponent: Guillermo Palomero

16:15-17:00 Beneficis i problemàtica de la observació directe d'ós bru i llop. Ponent: Guillermo Palomero

17:00-18:00 Preguntes i discussió.

Divendres 6 Novembre:

09:00-14:00 Sortida de camp. Casa de l'ós bru dels Pirineus (Isil). Revisió de paranys de pèls i fotogràfics (Alt Àneu)

Acción E12. Sensibilización y formación de adultos por sus hijos (UdL)

Seminario “Educación Ambiental y Territorio Oso”: Nace la primera red de intercambio de proyectos de educación ambiental vinculados con el oso que engloba la Cordillera Cantábrica y los Pirineos

14 COMARQUES | MARTES

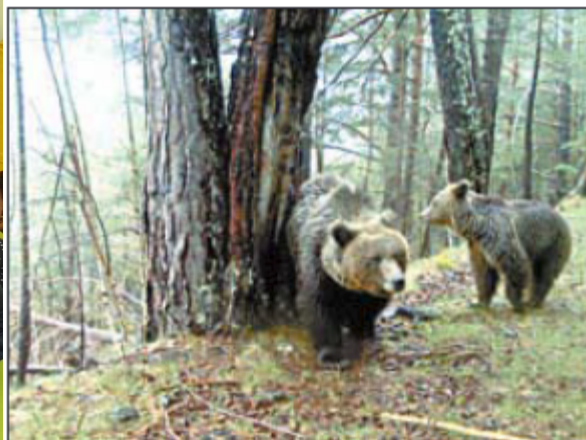

FOTO: ACN/ Óssos que viuen en llibertat al Pirineu lleidatà

Escoles del Pirineu de Lleida faran pedagogia sobre l'ós bru a la serralada

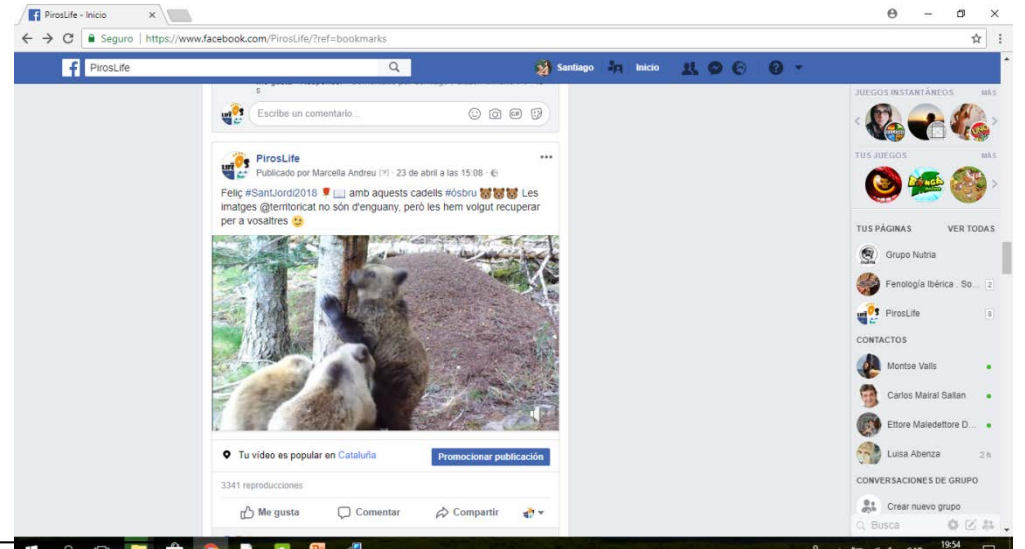
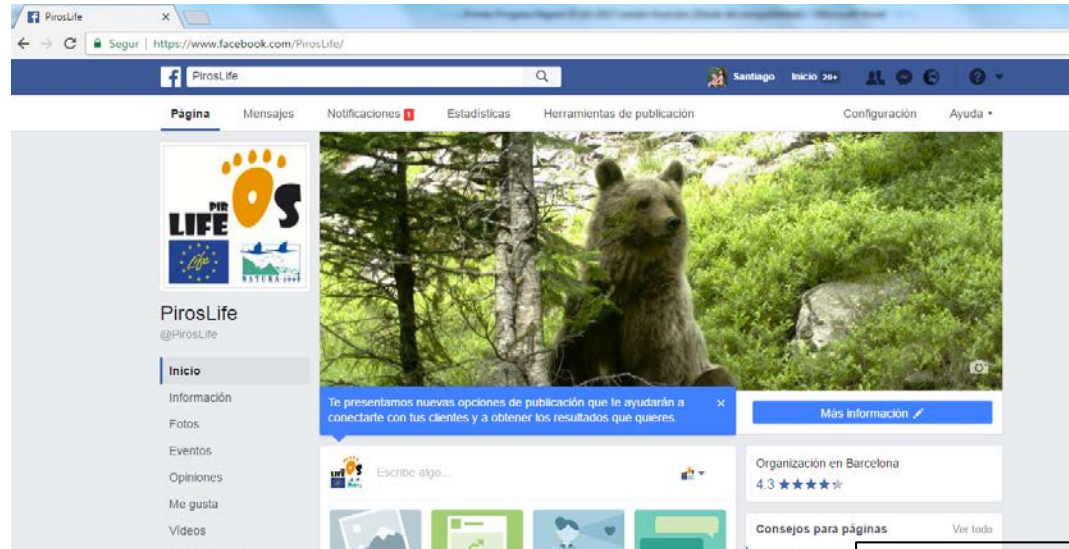
El projecte PirosLifeEduca vol fer arribar la figura de l'ós bru a totes les escoles de Catalunya. Amb aquest objectiu s'estan acabant de dissenyar uns continguts didàctics perquè els professors els puguin treballar a les aules. Per veure l'acollida del material educatiu es començarà a treballar aquesta primavera a les escoles del Pallars, la Val

d'Aran i l'Alta Ribagorça. L'objectiu és que aquest projecte s'estengui com una taca d'oli per les diferents escoles catalanes i que tots els nens quan parlin d'animals tinguin l'ós com un referent. Per apropar més els nens a la figura de l'ós, els escolars del Pallars triaran el nom de quatre ossos que han nascut al Parc Natural de l'Alt Pirineu.

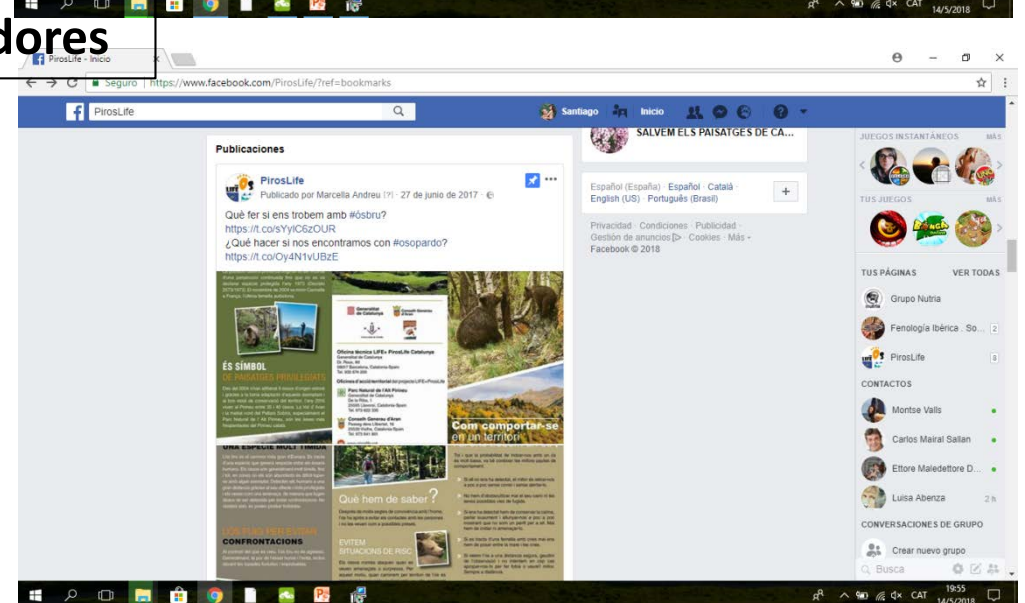
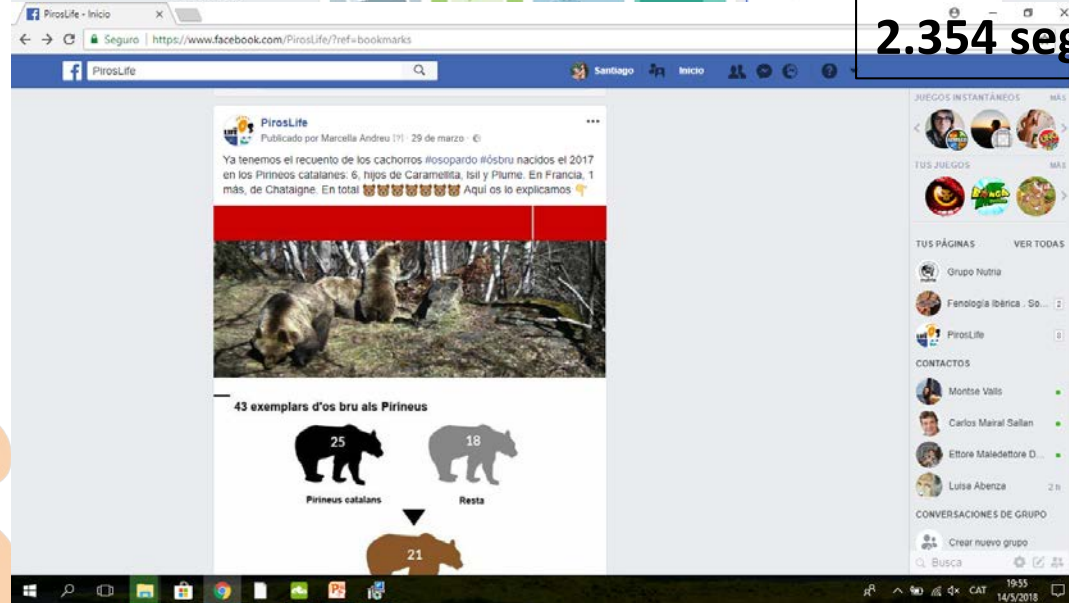

Acción E13. Divulgación del proyecto y mejora de la percepción del osos mediante las redes sociales

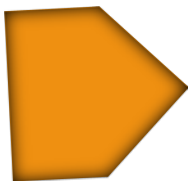
2.354 seguidores

Acción E15. Paneles informativos del PirosLife

Acción E17. Publicación de un número especial en Quercus y en otras revistas

El proyecto Piroslife hace posible la reintroducción de un segundo macho

'Goiat', el nuevo oso pardo que se ha liberado en los Pirineos

Los Pirineos centrales ya cuentan con el esperado oso pardo que tiene que romper el monopolio reproductor del macho Pyros y aportar más variabilidad genética a la población osera pirenaica. La reintroducción de Goiat, procedente de Eslovenia, es una de las medidas previstas en el proyecto Piroslife, apoyado por la Unión Europea.

desde su captura y lo ha transportado por carretera en las condiciones más adecuadas, hasta que lo han liberado en el citado parque natural.

Goiat porta emisores convencionales en las orejas, además de un collar emisor GPS que permitirá ubicarlo en todo momento y obtener mucha información sobre sus desplazamientos, hábitos y comportamientos. Cuando se agoten las

Momento de la liberación del oso Goiat en el Parc Natural del Alt Pirineu. A la derecha, toma de muestras a este ejemplar momentos antes de su suelta.

Texto y fotos: Equipo Técnico del proyecto Piroslife

El pasado 6 de junio al atardecer, en el Parc Natural del Alt Pirineu (Lleida), liberamos con éxito un oso pardo (Ursus arctos) procedente de la Reserva de Caza de Jelen, en Eslovenia. El ejemplar es un macho de entre nueve y diez años de edad, de unos doscientos kilos, que ha sido bautizado como Goiat. Esta palabra, en la variante pallaresa, significa "chico joven o saltero".

El motivo de la translocación de este ejemplar es la necesidad de un macho reproductor entre la población pirenaica de la especie, que rompa el dominio reproductor del viejo macho Pyros en estos últimos veinte años y aporte más variabilidad genética. Pyros, también de origen esloveno, llegó a los Pirineos en

1997. Es el padre, el abuelo o el bisabuelo de casi todos los osos de la zona, con los efectos que esto puede tener en el vigor reproductivo y en la mortalidad de los individuos.

Actualmente se estima que en los Pirineos centrales viven entre 30 y 35 osos, de los cuales siete son machos y diez hembras adultas. El traslado de Goiat monitorizado en todo momento por un equipo técnico por nueve países

baterías de los emisores, el oso se localizará mediante el seguimiento convencional.

Este método de trabajo consiste en la búsqueda y detección pasiva de rastros dejados por el animal en sus desplazamientos habituales, como excrementos, huellas, pelos y

rinesos. Solo quedó un reducto en la zona atlántica, entre Francia, Navarra y Aragón. La extinción habría representado, entre otros aspectos, la pérdida de una pieza básica en el ecosistema.

Por eso, durante la segunda mitad de aquella década, se desarrolló un programa LIFE, coordinado entre Francia y España, con Navarra, Aragón y Cataluña. Este proyecto permitió liberar tres osos en los Pirineos centrales para evaluar la adaptación de los animales al medio y testar los métodos de translocación.

En concreto, en 1996 se introdujeron dos hembras, Ziva y Meliba, y en 1997, un macho, Pyros, todos procedentes de Eslovenia. El origen fue seleccionado atendiendo a estudios que demostraban que los osos balcánicos, del sur de Escandinavia y del sur y suroeste de Europa pertenecen a una única línea genética, que se explica por el hecho de que se produjo un refugio en la última glaciación al sur de Europa.

Estos ejemplares se adaptaron y tuvieron cachorros en la zona. Francia, después de firmar un protocolo internacional de colaboración con Andorra y España, liberó cinco nuevos osos en 2006. Fueron cuatro hembras -de las cuales solo dos viven todavía: Hvala y Sarouss- y un solo macho, Bolou, que murió por el impacto de un rayo en 2014.

Casi treinta descendientes Pyros, que ya tiene 27 años y se acerca a la senectud, se ha reproducido en 16 ocasiones, con seis hembras diferentes, y ha tenido 28 hijos conocidos. Prácticamente todos los

Un futuro para el oso pirenaico

En 2014 se puso en marcha el proyecto LIFE+ Piroslife para consolidar una población de osos en los Pirineos centrales, de la mano de cinco socios: la Generalitat de Catalunya, Forestal Catalana (empresa pública), el Consell General d'Aran, la Fundación Oso Pardo y la Universitat de Lleida. El proyecto, con un presupuesto de 2,5 millones de euros, prevé el fomento de la coexistencia entre el oso y la ganadería extensiva, la conservación y mejora del hábitat, la educación ambiental, la comunicación y la formación y la liberación del nuevo ejemplar.

Un técnico del proyecto Piroslife examina las marcas dejadas por un oso pirenaico.

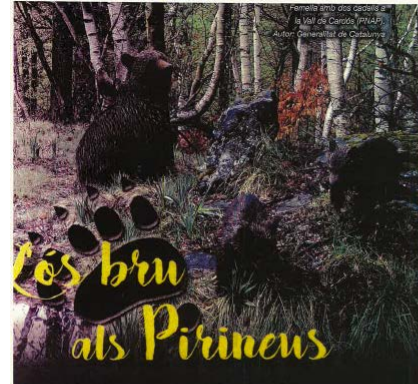

Imagen de foto-trampa de una osa y dos osos machos detectados en 2016 en Pirineos (Foto: Generalitat de Catalunya).

Fotografiada la primera camada del año de oso pirenaico, con dos crías

El pasado 9 de mayo se obtuvieron imágenes de fototrampa de una osa y sus dos cachorros en el Parc Natural del Altneu, dentro del término municipal de Ladome (Lleida). Se le equipó de seguimiento del

oso pirenaico, que trabaja en el marco del proyecto Piroslife, se trata de la hembra Boavi, de seis años de edad, y sus dos crías del año. Se trata del primer dato de reproducción de 2016 de la población osera pirenaica.

Ma bru és una espècie que aterra passiona rebuig dependent del lloc on viu, de la seva activitat a la muntanya i de la seva actitud davant la natura. Part dels ramaders del Pirineu expliquen amb amargor: "Si els rebuiss més ven haver de dedicar tota la vida a acabar amb l'os, tot just ara que ho havien aconseguit... per què han de tornar a alliberar? No podem estar tranquils a les muntanyes, no podem fer el que volem, el que sempre hem fet... I és per això que l'os torna a campar després d'un breu període de no fer-ho, a les muntanyes dels Pirineus Centrals, especialment a la Vall d'Aran i Pallars Sobirà. També és cert que ha estat fruit de dos reintroduccions amb exemplars procedents d'Eslovènia, dos bru havien desaparegut de les reserves

Biologia L'os bru és un carnívor de grans dimensions, amb masses de fins a 200 kilograms de pes, femelles de entre 100 i 120 kilograms. El seu dors pelut, té una ampla varietat de tons clars i foscos marronencs. El renou un cap any durant l'estiu. Els cabells solen presentar un color blancós que desapareix amb l'edat. Poden viure entre 25 i 30 anys en estat salvatge. Presenta un cap arrodonit i amb potents mandíbules; on destaquen quatre ullals punxeguts i forts però també incòns per tallar herba i molins amples aplaats per poder triturar aliments d'origen vegetal, evidència clara de la seva adaptació a un règim omnívor. La seva vida no és molt bona però ho compensa amb una vida i un èxat excel·lents. Aquest últim sent dubte si el seu sentit més desenvolupat, ja que li permet localitzar aliment a grans distàncies, i també detectar altres companyes i conèixer l'estat sexual de la resta d'osos durant l'època de zel. L'os bru necessita de grans àrees per sobreviure i d'ocupar una ampla varietat d'hàbitats on trobar aliment i refugi. Aquesta gran mobilitat i el fet de ser un animal solitari, molt discret, extraordinàriament fílmic i amb un comportament principalment nocturn, fa que siga un animal molt difícil de veure. Els seus gossos l'hibernen dormint, però no és una veritable hibernació. A les reserves

Actualment el projecte té implantat un sistema de seguiment dels osos a través de collars GPS i collars emissors de ràdio. Aquesta nova iniciativa té com a objectiu principal la prevenció de danys coneguts anteriorment i així consolidar la població pirenaica de l'os bru. Altres accions han de desenvolupar-se, l'altre enfocament d'un muntatge d'os bru per a millorar la genètica de la població. En aquest sentit, el dia 30 de juny s'alliberarà a les muntanyes de l'Alt Aran a Goiat, el nou mascle de dos anys capturat a Eslovènia. L'objectiu general d'aquest projecte és implantar un sistema de gestió que permeti coexistir el títol de l'os bru al Pirineu amb un edon favorable i generar productes i serveis per a ser explotats a la resta de les zones de la UE.

Així mateix i des de l'any 2004, tant a l'Aran com al Pallars, s'ha anat incrementant la col·laboració amb els apicultors, la majoria transformants, que puguen ser sensibilitzats a l'os bru a les zones d'os bru. Els apicultors tenen una setmana anual de la seva activitat de manera que aquest dia es troben els ramats electrics ja col·locats i preparats per prevenir atacs d'os bru. La persistència i manteniment d'aquestes mesures ha fet que gran part dels problemes ocasionats per aquest animal hagin disminuït notablement.

Text: Toni Batet Trias. Parc Natural de l'Alt Pirineu, Generalitat de Catalunya. Santiago Palazón. Jive de Biodiversitat i Protecció dels Animals, Generalitat de Catalunya.

L'ós bru, l'emblema recuperat als Pirineus

Sabes que l'ós bru és un animal autòcton dels Pirineus (en Català) va desaparèixer l'any 2017? Durant la dècada dels 90 va patir l'extinció total del mamífer a la regió i per això, des del 1996, França, Espanya i la Unió Europea van començar a treballar per la recuperació i conservació d'aquesta espècie, actuant sota el programa LIFE. Els osos que habiten en l'actualitat a la Terra Pirinenca són de descendència eslovèna, i han permès la supervivència de l'espècie al territori i una lenta però constant recuperació de les poblacions.

TEIXI D'OR
2020 Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

On es troba l'ós bru?

CATALUNYA: Vall d'Aran, Pirineus Sobiràs, Pallars Jussà, Alta Ribagorça, Alt Urgell
FRANÇA: Pirineus Atlàntics, Alps Pirineus, Alps
ESPAÑA: Aragón
ITALIA: Departament nord-est
DEPARTAMENT nord-est d'Ossa

Gràcies a la bona adaptació dels ósos i a la conservació del territori, viuen al Pirineu entre 35 i 40 exemplars

L'any 1973 ja es va declarar espècie protegida a causa d'una disminució important de la població. Per això, des del 1996, França, Espanya i la Unió Europea van començar a treballar per la recuperació i conservació d'aquesta espècie, actuant sota el programa LIFE. Els osos que habiten en l'actualitat a la Terra Pirinenca són de descendència eslovèna, i han permès la supervivència de l'espècie al territori i una lenta però constant recuperació de les poblacions.

Gràcies a la bona adaptació dels ósos i a la conservació del territori, viuen al Pirineu entre 35 i 40 exemplars

El Projecte

El objectiu general del projecte és la implementació d'accions per a la recuperació de l'ós bru als Pirineus i consolidar així el seu futur en un entorn favorable

La importància de la convivència

Un punt de treball important és la convivència de l'ós bru amb la ramaderia, l'opicitura i la població local

Què fer si ens trobem amb un ós?

Treball de camp

Pensant en el futur

L'educació és necessària per a un desenvolupament sostenible dels Pirineus

Revista:
Panxing
Pirineus

Pallars

UNO DE LOS INCREMENTOS DEL MUNDO DEL OSO AMARILLO

TERRITORIO DE LA
 RECUPERACIÓN
 DEL OSO PARDO

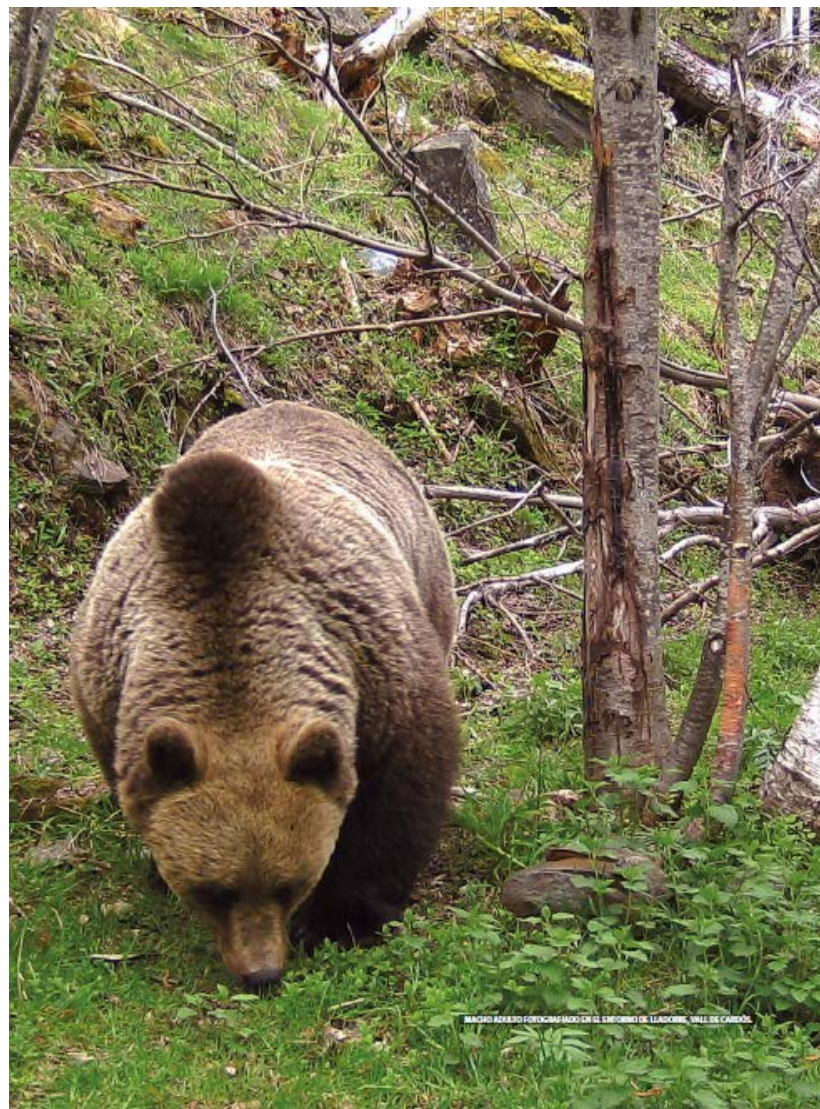
PUEBLOS Y VALLES

ENTREVISTA ARGÏNE ARETIO
 FOTOGRAFÍAS DE DEPARTAMENT DE TERRITORI
 I SOSTENIBILITAT GENCAT

El tronco blanquecino de un abeto hace unas mareas grandes, una especie de mordiscos gigantes que solo afectan a la corteza y que están hordamente cosidas con un trozo de alambre de espino que tiene una labor asignada: atrapar pelo de aquel oso pardo que restriegue su espalda en dicho tronco. Es una trampa de pelo, una de la muchas que hay repartidas por diferentes entornos naturales de Val d'Aran, para realizar el seguimiento de la población de osos pardos.

Están colocadas a lo largo de unos itinerarios establecidos. ¿Cómo consiguen que el animal se rasque en ese abeto y no en otro? Pues usando los olores que les atraen o incluso algo de comida. Luego solo hay que esperar a que la naturaleza siga su curso.

Los integrantes de los equipos de seguimiento recogerán posteriormente la muestra de pelo y, junto a algunas heces, que seguro

MARCHA ADEJETO PERSEGUERACIÓN EN EL ENTORNO DE LEANOR, VAL DE CARCASS

PUEBLOS Y VALLES

Proyecto PirosLife

Catalunya desarrolla el proyecto PirosLife, para la conservación de osos en el Pirineo oriental y propiciar la coexistencia entre plantigrados y ganadería y apicultura de montaña. Tienen página web: www.piroslife.cat; página en facebook: /PirosLife; twitter @PirosLife y el proyecto educativo es <https://sites.google.com/site/piroslife>. En Isl está la Casa del Oso, de la entidad municipal d'Alòs i Isl gestionada por la asociación Casa del Oso Pardo (www.casaosbrn.org).

LIBERACIÓN DE COATE EL OSO BIRRO DE JETÉ DE AL AÑE

LA RAJCE

"Si somos capaces de implementar un sistema eficaz contra los ataques lograremos la coexistencia entre el oso pardo y la ganadería y apicultura de montaña, conservando la población de oso pardo y los pastos alpinos y subalpinos" Santiago Palazón, director técnico del programa PirosLife.

TRAMPA PARA CAPTURAR DE OSO

Los equipos de seguimiento realizan el trabajo con cámaras automáticas, capturas, trampas de pelos y control por radiofrecuencia.

que encontrarán en las inmediaciones, son enviadas al laboratorio para su análisis. Con los resultados conocerán el sexo y la filiación, o sea, quienes son sus padres, y sabrán qué oso es el que camina por estos lares. Por que todos están identificados y tienen nombre propio.

El programa de recuperación del oso pardo en los Pirineos orientales se puso en marcha hace más de veinte años. En 1996 y 1997 se liberaron los tres primeros ejemplares: dos hembras, Ziva y Mellia, y un macho, Pyros. Ninguno de ellos está vivo en la actualidad, pero sí su legado genético; en 2017 se ha identificado una extensa familia formada por cuarenta y tres ejemplares, siete de ellos, coeznos. Como los osos no entienden de fronteras ni administraciones y se mueven en un ámbito de casi cinco mil kilómetros cuadrados, estos trabajos

HERMANA CONSIDO CACHORROS DE PRIMER AÑO

COLONIZACIÓN DE UNA TRAMPA EN EL BOSQUE DE PINOS, ASPE, PIRINEOS

PIEDAS DE OSO ENGANCHADAS EN UNA TRAMPA

PLA DE BOU, TERRITORI DEL OSO PIROSO

de identificación y seguimiento se han llevado a cabo con la colaboración de todas las administraciones implicadas, esto es, Catalunya, Andorra, Navarra, Aragón y Estado francés.

En 2006 se liberaron cinco ejemplares más, un macho, Balou, y cuatro hembras, Paloutna, Francka, Hvala y Saroussa, de los que solo sobreviven las dos últimas; y en 2016 se liberó un macho adulto, Goiat, con la intención de renovar la carga genética actual, muy marcada por Pyros, el patriarca de esta gran familia. Goiat debe fecundar al mayor número posible de hembras, pero aún es pronto para comprobar si está actuando con éxito. Lo que sí sabemos de él es que es un gran depredador. Ha protagonizado numerosos ataques sobre colmenas, caballos, ovejas y cabras, un comportamiento en exceso depredador que ha provocado el rechazo de los

Dentro de la campaña de divulgación, han publicado trípticos para enseñar a cómo comportarse en un territorio con osos.

PERRO DE PROTECCIÓN GUARDANDO EL GANADO

CONSTRUCCIÓN DE UNA CABAÑA DE PERROS CONVULSIONARIOS

ganaderos, hasta el punto de que los retores del proyecto PiroLife barajan la posibilidad de reterritoriaza Goiat del medio natural.

Y es que otro de los objetivos de este proyecto es compatibilizar la coexistencia entre plantígrafos y seres humanos. Hay varias medidas vigentes, como agrupar los pequeños rebaños de varios propietarios de un mismo valle en un rebaño grande, contratar pastores y ayudantes, fomentar el uso de perros de protección, colocar cercados eléctricos por la noche, construir cabañas, barracones... Y en el caso de la apicultura se suele instalar un cercado eléctrico, a veces doble, alrededor del colmenar.

No menos importante es la labor divulgativa, por lo que han editado material de información y sensibilización, cuentan con un boletín semestral con información del proyecto y hay cuatro puntos clave del territorio con paneles informativos, además de un programa de voluntariado para la realización de itinerarios, construcción de cabañas, plantaciones de árboles frutales...

Se completa con la promoción del ecoturismo en Valls d'Aneu, que oferta la zona del oso como un hábitat natural bien conservado con recorridos por los bosques donde habita buscando rastros y la posibilidad de observar, con suerte, algún ejemplar de oso en libertad.

La universidad de Lleida cuenta con un programa educativo en las escuelas del "territorio oso" que trabaja la sensibilización de los adultos a partir de los niños.

COLMENAS PROTEGIDAS CON CERCADOS ELÉCTRICOS

Revista: El Mundo de los Pirineos

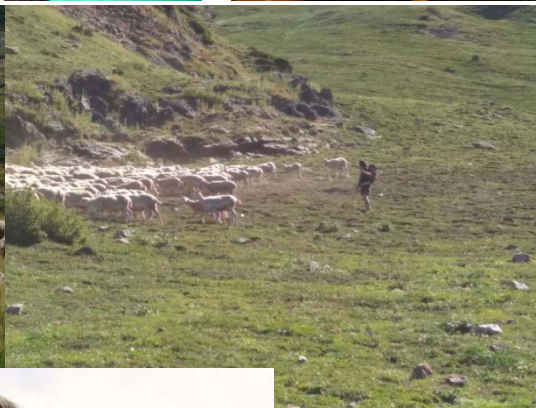
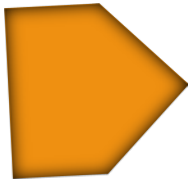
FORMACIÓN

Acciones

- Talleres con ganaderos.
- Talleres con cazadores.
- Jornadas científicas y técnicas (2-5 Mayo 2019).
- Charlas y conferencias en las zonas de oso pardo.
- Formación de pastores y ganaderos.
- Formación de adultos por sus hijos (Universitat de Lleida).
- Formación técnica del personal.

- 4 talleres con ganaderos (1 Aran, 2 Pallars, 1 Alta Ribagorça).
- 4 talleres con cazadores (1 Aran, 2 Pallars, 1 Alta Ribagorça).
- 5 x 4 = 20 sesiones de formación (teóricas y prácticas).

Conflicto y coexistencia. La recuperación de los grandes carnívoros en Europa. Conocimiento abierto. Espacio de encuentro

COORDINACIÓN

Acciones

- Grupo de Seguimiento Transfronterizo del Oso Pardo (GSTOP).
- Comité científico internacional (Consultores europeos).
- Informe anual de resultados del GSTOP.
- Gestión del proyecto.
- “Networking” con otros proyectos LIFE.

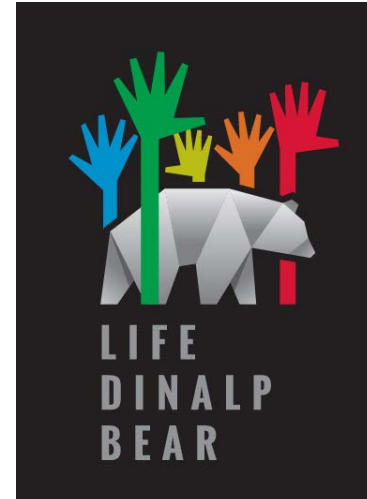

NETWORKING

Acción F4. Networking con otros proyectos LIFE

- LIFE WolfAlps: Visita de intercambio al Parc Nacional de los Abruzzo Lazio y Molise, Itália (2017).
- LIFE 13 NAT/SI/000550. Gestión y conservación del nivel poblacional del oso en las montañas dináricas norte y los Alpes. Life DinalpBear. Visita del equipo esloveno al PirosLife (abril 2016). Captura del macho Goiat (junio 2016). Visita al Trentino (septiembre 2016).
LIFE IberLince. Recuperación de la distribución histórica del lince ibérico en España y Portugal (2011-2016). Visita de dos personas al nostre PirosLife (2016).
- LIFE LimnoPirineus.
- LIFE 12 NAT/ES/000192 Desfragmentación de hábitats para el oso pardo en la Cordillera Cantàbrica.
- LIFE Lutreola Spain: Asistencia a las jornadas divulgativas. Intercambio de información.
- Proyecto Osos y Cambio Climático, en las montañas Tatra, Polonia.
- Jornada de intercambio entre técnicos y ganaderos del Pirineo francés y catalán para compartir experiencias de pastoralismo y prevención de daños de oso sobre el ganado ovino y la apicultura (agosto 2015).

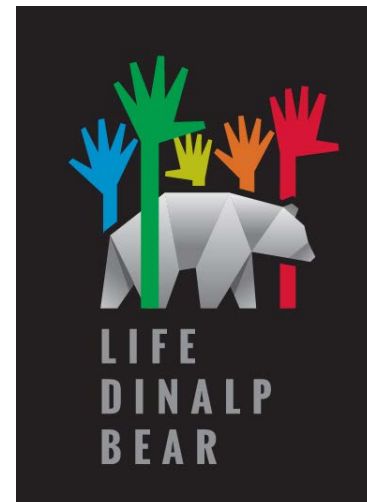

Acción F4. Networking con otros proyectos LIFE

- 26th Conferencia Internacional Osos (IBA). Ljubljana, Eslovenia. Life DinalpBear (16-21 septiembre 2018).
- Intercambio entre los proyectos Life: LimnoPirineos, Tritón del Montseny, PirosLife. El Pont de Suert (24-26 octubre 2018)

OTRAS ACCIONES

Acciones

- Impacto del proyecto sobre las funciones ecosistémicas.
- Impacto socio-económico del proyecto.
- Informe Layman.
- Auditoria del proyecto.

NUEVAS ACTUACIONES

Acciones C1 yD1. Captura y seguimiento, y evaluación, de varios ejemplares de oso pardo, gestionando la población

Objetivos principales: Gestión e investigación

Gestió: solucionar situacions de conflicte: os ferit, un cadell orfe, un individu que ataca reiteradament un ramat o una explotació apícola protegits, un exemplar que s'apropa excessivament a zones habitades, etc.

Recerca: conèixer els patrons de moviment i els ritmes d'activitat, la dispersió, les àrees vitals, possibles conflictes entre ossos, depredació, mortalitat, supervivència, etc.

El coneixement de la biologia i ecologia de la població diana d'ossos és fonamental per plantejar mesures reals i encertades de conservació.

Tot el que es pugui aprendre amb el seguiment de cada exemplar capturat i marcat contribuirà a minimitzar la problemàtica i afrontar amb garanties la coexistència futura entre ossos i humans.

La captura, anestèsia i manipulació d'ossos permetrà a l'equip de Catalunya adquirir una experiència fonamental per afrontar els reptes del futur.

PERSONAL

Personal fijo

2 funcionarios del DTES (tiempo parcial).

1 funcionario del CGA (tiempo parcial).

Contractación de personal

ESCO Pallars: 2 personas. Acciones A2, C1, C2, C3.

ESCO Arán: 2 personas. Acciones A2, C1, C2, C3.

Técnicos informadores (tiempo parcial): 2 personas.

Técnicos especialistas para trabajos forestales (tiempo parcial): varias personas.

Coordinación/organización de la ganadería: 1 persona.

Pastores en el Pallars: 4 personas.

Ayudantes de pastor al Pallars: 2 personas.

Pastores en Aran: 2 personas.

Vaqueros en Pallars: 3 personas.

Coordinación/organización de voluntariado: 1 persona.

La experiència en Catalunya

Proyecto PiroLife LIFE13 NAT/ES/001394

Consolidación de una población de oso pardo en un territorio de gestión fragmentada: los Pirineos centrales

31 Octubre 2018

Sala de Grados de la EPS, Huesca

